Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

Леся Колток, Лілія Стахів,
Марія Сторонська

ІНТЕГРОВАНЕ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Матеріали для практичних занять
і самостійної роботи

Дрогобич
2023

УДК 373.3.091.313(072)
К 61

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 6 від 27 квітня 2023 р.)

Рецензенти:

Світлана Івах, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Тетяна Надім'янова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Відповідальний за випуск:

Ірина Садова, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Колток Л., Стахів Л., Сторонська М.

К 61 **Інтегроване вивчення предметів у початковій школі :** матеріали для практичних занять і самостійної роботи. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2023. 80 с.

Методичний посібник написано відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Інтегроване вивчення предметів у початковій школі» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 013 «Початкова освіта». У ньому розкривається структура навчальної дисципліни, її цілісна система практичного матеріалу, подаються завдання для самостійної роботи студентів, теми індивідуальних завдань, передбачених програмою. У посібнику пропонуються питання для підсумкового контролю, система та критерії оцінювання результатів навчальних досягнень студентів та перелік рекомендованих джерел інформації, якими студенти можуть скористатися під час самостійного опрацювання матеріалів цього курсу.

© Л. Колток, Л. Стахів, М. Сторонська, 2023
© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2023

ЗМІСТ

Передмова 4

Структура навчальної дисципліни

«Інтегроване вивчення предметів у початковій школі» 6

Практичні заняття ……..……...9

Завдання для самостійної роботи …….…….....69

Перелік індивідуальних завдань ……...……..…71

Питання для підсумкового контролю ……...……72

Система та критерії оцінювання результатів навчання ……...75

Рекомендовані джерела інформації ……..76

ПЕРЕДМОВА

Наше суспільство перебуває у постійному розвитку, а отже, через систему освіти висуває та реалізує нові вимоги. Найважливішою вимогою до відбору змісту освіти стає інтеграція. Проблема вивчення та практичного застосування інтеграції у процесі навчання молодших школярів у загальній системі дидактики та методики передбачає осмислення її функцій у світлі загального розвитку дитини, формування всебічно розвиненої особистості, що є актуальним на сучасному розвитку суспільства.

Сучасна система освіти покликана формувати високоосвічену, інтелектуально розвинену особистість з цілісним уявленням картини світу, розумінням глибини зв'язків явищ і процесів, що її представляють. Предметна роз'єднаність стає однією з причин фрагментарності світогляду випускника школи, тоді як у світі переважають тенденції до економічної, політичної, культурної, інформаційної інтеграції. Отже, самостійність предметів, їх слабкий зв'язок між собою породжують серйозні проблеми у формуванні в учнів цілісної картини світу, перешкоджають його органічному сприйняттю. Інтегрований підхід сприяє здійсненню компетентнісного підходу у викладанні практично всіх предметів, розвиває в учнів логіку, забезпечує широкомасштабний розвиток мислення, комунікативних здібностей та, більшою мірою, допомагає їм у формуванні й розвитку ключових компетентностей і наскрізних умінь.

Проблема інтеграції освітнього процесу у початковій школі є важливою складовою для сучасної теорії та практики. Її актуальність і вагомість продиктована стрімкими змінами, що відбуваються у світі й освіті зокрема.

Державний стандарт початкової освіти задає орієнтири оцінки особистісних, міжпредметних та предметних результатів. З практичної точки зору досягненню міжпредметних та особистісних результатів сприяє інтеграція, що передбачає зниження переван-

тажень учнів, розширення сфери отримуваної інформації, створення мотивації до навчання.

Необхідність створення нової системи початкової освіти випливає не лише з нових суспільно-економічних умов життя нашого суспільства, а й визначається великими суперечностями у системі освіти.

За основу інтеграції навчання необхідно взяти як одну зі складових поглиблення, розширення, уточнення нешвидких загальних понять, що є об'єктом вивчення різних наук.

Інтеграція навчання у початковій школі має на меті: закласти основи цілісного уявлення про природу та суспільство, сформувати ставлення до законів їх розвитку. В інтегрованому навчанні відбувається деяке стирання граней між предметами, і дитина (мимоволі) вчиться здобувати знання і вміння не тільки з предмету, що її цікавить, але і з інших. Поповнюється база загальнолюдських та наукових умінь, знань, навичок, що надалі їй ще неодноразово знадобиться у житті.

У методичних рекомендаціях, відповідно до робочої програми навчальної дисципліни подано структуру навчальної дисципліни. У розділі «Практичні заняття» вміщено плани занять, орієнтовні цілі та обладнання, необхідне для їх проведення. У цьому розділі детально описана методика проведення заняття, що максимально наближена до структури інтегрованих занять у початковій школі. У виданні звертається увага на методичні рекомендації для самостійної роботи студентів та пропонується перелік тем для виконання індивідуального завдання; подаються питання для підсумкового контролю, система та критерії оцінювання результатів навчання. Загалом матеріал цього видання рекомендований насамперед викладачам та студентам ЗВО. Крім того, він буде корисним для педагогів.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕГРОВАНЕ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Тема 1. Характеристика концепції НУШ – джерела ідей моделей початкової освіти.

Глобальні виклики і пріоритети освіти XXI століття. Фокус на розвиток здатностей і компетентностей. Зміна ролі школи у житті дитини. Головні завдання і принципи НУШ. Теоретичні й методичні основи компетентнісного підходу як засобу досягнення освітніх завдань початкової школи.

Тема 2. Види інтеграції та способи реалізації в процесі навчання.

Сутність і зміст поняття інтеграція. Роль і місце інтеграції в початковій школі. Види інтеграції в НУШ. Інтеграція навчальних предметів як засіб формування у молодших школярів цілісності сприйняття світу.

Тема 3. Ключові ідеї і зміст інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в умовах НУШ.

Місце інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у Державному стандарті початкової освіти. Мета і завдання вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Ключові ідеї та зміст інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Ключові компетентності та їх реалізація в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Формування предметних компетентностей як сукупності знань, умінь, навичок з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Методичні особливості організації та проведення занять з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Порівняльний аналіз інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у типових освітніх програмах НУШ 1 (за редакцією О.Я. Савченко) та НУШ 2 (за редакцією Р.Б. Шияна). Особливості змістового забезпечення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Тема 4. Діяльнісний підхід до організації інтегрованого навчання.

Діяльнісний підхід в умовах реалізації Нової української школи. Ігрові та діяльнісні методи в початковій школі. Модель діяльнісного підходу у початковій школі. Концепція «LEGO Foundation» щодо діяльнісного підходу.

Тема 5. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Включення учнів у практику виконання завдань дослідницького характеру. Реалізація змісту різних освітній галузей в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Застосування діяльнісного підходу – основа навчального курсу «Я досліджую світ». Засоби мотивації до навчання в курсі «Я досліджую світ».

Тема 6. Групова робота як засіб формування ключових компетентностей молодших школярів.

Місце і завдання групової роботи на уроці. Склад груп і місце їх розташування. Принципи формування груп. Види групового навчання. Організація групової роботи в умовах дистанційного навчання.

Тема 7. Дослідницька діяльність в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

Дослідницький метод у процесі пізнання навколишнього світу. Особливості та методика проведення спостережень учнями початкових класів. Досліди. Вимоги та етапи проведення дослідів. Застосування проєктного методу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Сутність проєктної діяльності. Види проєктів. Мета навчальних проєктів. Уміння, які формуються за допомогою проєктної діяльності. Правила організації проєктної діяльності. Роль батьків у проєктній діяльності**.** Лепбук як засіб формування дослідницьких умінь в курсі «Я досліджую світ».. Види лепбуків. Структура лепбука. Застосування сучасної методики сторітелінгу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Види сторітелінгів. Структура сторітелінгу. Послідовність створення історії. Відмінність сторітелінгу від звичайного тексту.

Тема 8. Інтерактивні технології в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

Інтерактивне навчання. Класифікація інтерактивних методів навчання. Принципи інтерактивного навчання. Інтерактивні технології навчання у початковій школі. Структура уроку з використання інтерактивних технологій навчання.

Тема 9. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Сучасний урок як виклик часу. Особливості викладання інтегрованого курсу «ЯДС» Особливості та роль екскурсій у пізнанні навколишнього світу інтегрованого курсу «ЯДС». Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Інструменти забезпечення інклюзивного навчання у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття № 1 *(2 год)*
Характеристика концепції НУШ – джерела ідей моделей початкової освіти

План

1. Глобальні виклики і пріоритети освіти XXI століття.
2. Освіта: переосмислення концепту.
3. Зміна ролі школи у житті дитини.
4. Формула, ключові компоненти Нової української школи.

Цілі практичного заняття № 1: *ознайомити студентів із особливостями вивчення навчальної дисципліни «Інтегроване вивчення предметів у початковій школі»; розробити правила спільної взаємодії у процесі роботи над курсом; розкрити та детально проаналізувати виклики і пріоритети сучасної освіти; ознайомити студентів із формулою та ключовими компонентами Нової української школи крізь призму переосмислення концепту «освіта».*

Обладнання: *зображення геометричних фігур, набори LEGO System, мішечок, стікери, фіпчарт, фломастери, маркери, папір, ножиці, смартфон.*

Хід практичного заняття

1. Поділ студентів на групи

Пропонується студентам зайняти місце відповідно до зображення геометричної фігури, яку вони дістають із мішечка. На столах лежать такі самі фігури, створені з LEGO System на площині або виготовлені з будь-якого іншого матеріалу.

2. Ситуативне привітання

Студентам пропонується розпочати роботу за допомогою ігрового опитування. Для цього учасникам потрібні: уважність,

відвертість, почуття гумору. Всім важливо дотримуватися правила «легкого старту».

3. Очікування

Пропонується студентам створити індивідуальні (у парах) хмари слів щодо очікувань від курсу та практичного заняття за допомогою таких програм, як:

https://wordart.com

https://worditout.com/word-cloud/create

(*Смартфон у кожного учасника або один на двох, доступ до Інтернету в аудиторії*)

4. Закодована інформація

Завдання для кожної команди – знайти заховані кольорові конверти (пазли). Команди знаходять конверти та складають цифри-пазли.

5. Пропонується студентам дослідити зміст поняття «Нова українська школа» та в рамках самостійної роботи створити хмару слів у застосунках, що згадані у ресурсі за посиланням:

tps://naurok.com.ua/post/internet-resursi-dlya-stvorennya-hmar-sliv-vlasnoruchht

(Смартфон у кожного учасника або один на двох, доступ до Інтернету в аудиторії).

6. Асоціативний кущ «Що таке «НУШ»?»

Студенти індивідуально фіксують власні асоціації до поняття «Нова українська школа» (далі НУШ). Потім обговорюють у трійках, групі й визначають шість спільних, ключових асоціацій. Після цього команда презентує свої ключові асоціації на загал. Озвучує той, у кого незабаром буде день народження.

(Стікери, фіпчарт).

7. Вправа з відео

Пропонується студентам переглянути **відео.** Після перегляду пропонується учасникам у командах додати слова-асоціації до поняття НУШ.

8. Вправа: «Прогнозування відповідей «Що таке Концепція «НУШ»?»

Пропонується студентам розібратися з особливостями НУШ, досліджуючи Концепцію НУШ та виконавши тестування методом прогнозів правильних відповідей.

Тест

1. За Концепцією Нової української школи випускник нової школи це:

а) особистість, патріот, активіст;

б) підприємець, патріот, інноватор;

в) особистість, патріот, інноватор.

2. Однією з ключових засад Концепції Нової української школи є:

а) педагогіка партнерства;

б) педагогіка співробітництва;

в) педагогіка взаємодії.

3. Нові ролі вчителя, які визначені Концепцією Нової української школи (визначити стрілочками відповідність):

1	Модератор –	а	(англ. *coach* – персональний тренер) – професіонал, який, по-перше, вміє бачити і цінити в людині позитивний потенціал і, по-друге, володіє спеціальними знаннями і навичками, що дозволяють йому допомогти людині самій побачити і розвинути цей потенціал за дуже короткий термін.
2	Тьютор –	б	це людина, що забезпечує успішну групову комунікацію, сприяючи комфортній атмосфері та плідності співпраці.

3	Фасилітатор –	в	ведучий, що відповідає за дотримання встановлених норм поведінки і спілкування.
4	Коуч –	г	наставник, який допомагає учням найбільш оптимально побудувати навчальний процес.

4. Згідно з Концепцією Нової української школи освіта має орієнтуватись на діяльнісні, розвивальні технології, які формують в учнів:

а) уміння вчитися, оперувати й управляти інформацією, швидко приймати рішення, пристосовуватись до потреб ринку праці;

б) уміння сприймати, засвоювати і відтворювати інформацію, яку надає педагог;

в) уміння використовувати практичні вправи, що поглиблюють та закріплюють знання, уміння і навички.

5. Пріоритетними підходами до навчання дітей є:

а) особистісно орієнтований, авторитарний, діяльнісний;

б) демократичний, компетентнісний, діяльнісний;

в) особистісно орієнтований, компетентнісний, діяльнісний;

6. Формами організації освітнього процесу є:

а) консультація, практикум, спостереження, урок, факультатив, семінар;

б) урок, факультатив, пояснення, семінар, екскурсія, показ;

в) практикум, консультація, урок, факультатив, семінар, екскурсія;

7. Компонентами формули Нової української школи є:

а) новий зміст;

б) вмотивований учитель;

в) автономія школи;

г) справедливе фінансування і рівний доступ;

ґ) виховання на цінностях;

д) сучасне освітнє середовище;

е) орієнтація на учня;

є) педагогіка партнерства;

ж) нова структура.

Пропонується кожному студенту виконати завдання тесту індивідуально, згодом у парах та у групах обговорити результати виконаного тесту

9. Кінезіологічні вправи

10. Вправа «Формула в кишені»

Пропонується студентам дослідити формулу НУШ усім разом в оригінальний спосіб «Формула в кишені». На слайді для кожного з дев'яти компонентів демонструється кишеня з підписом компонента. Потім на цьому ж слайді за чергою з'являються тези-складові зазначеного компонента. За кожною тезою відбувається діалог між викладачем та студентом.

11. Рефлексія

Лист для оцінки навичок

Критерії оцінки: 0 – потребує вдосконалення; 1 – задовільно, 2 – прекрасно

ПАРАМЕТРИ	**БАЛИ**
Я вмію проаналізувати пріоритети освіти XXI століття та добирати аргументи щодо глобальних викликів	
Я можу розкрити формулу Нової української школи.	
Я успішно можу пояснити ключові ідеї Концепції НУШ	
Я вмію структурувати основні компоненти Концепції НУШ	
Я можу пояснити пріоритети Нової української школи	
Я вмію аргументовано пояснити відмінність між НУШ та традиційною школою.	

12. Портфоліо

Викладач запитує студентів, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішньої зустрічі.

13. Самостійна робота (домашнє завдання)

1. Самостійно опрацювати зміст Концепції НУШ, знайти у тексті відповіді на питання тесту та перевірити себе.
https://www.yandex.fr/?win=460&clid=2388120-339&from=dist_bookmark

2. Розкодувати формулу НУШ з тезисним описом кожного компонента формули шляхом створення творчої роботи (інтелект карта, колаж, аплікація, малюнок, скрайбінг, графічне зображення тощо).

3. Пропонується студентам у парах / командах «закодувати» будь-яким цікавим способом (ребуси, жестова мова, піктограми, пантоміма та інші види шифрування) інформацію про поняття, які учасники отримують шляхом жеребкування.

Поняття для закодування: креативність, критичне мислення, уміння врегульовувати проблемні ситуації, командна робота, комунікативність, гнучкість мислення, емоційний інтелект, лідерство та відповідальність, уміння навчатися протягом життя

Рекомендовані джерела:

[6], [7], [28], [36], [49].

Практичне заняття № 2 *(2 год)*
Види інтеграції та способи її реалізації в процесі навчання

План

1. Сутність і зміст поняття інтеграція.
2. Роль і місце інтеграції в початковій школі.
3. Види інтеграції в НУШ.
4. Інтеграція навчальних предметів як засіб формування у молодших школярів цілісності сприйняття світу.

Цілі практичного заняття № 2: *ознайомити студентів із сутністю поняття «інтеграція», її змістом; розкрити значення і місце інтеграції в початковій школі; ознайомити студентів із видами інтеграції в НУШ.*

Обладнання: *набори «Шість цеглинок», аркуші, фломастери, фіпчарт, маркери,кольоровий папір, ножиці, торбинка, смартфон.*

Хід практичного заняття

1. Поділ студентів на групи

Для цього, залежно від того, скільки планується студентів в одній групі, вирізаються з паперу картки однакового розміру, але різних кольорів. Кількість карток одного кольору має відповідати числу студентів однієї групи.

2. Ситуативне привітання. Інтегрований підхід на практиці

Пропонується студентам обрати цеглинку будь-якого кольору та привітатися зі своїм сусідом праворуч, сказавши йому комплімент, який буде починатися на першу літеру назви кольору обраної цеглинки.

Запитання до студентів:

– Скажіть, у одязі ваших сусідів праворуч та ліворуч є елементи такого кольору, як ви обрали? Назвіть, на якому одязі учасників в аудиторії ви помітили подібний колір?

– Яких кольорів у нашому одязі зараз найбільше? Чому?

– Одяг має різне призначення, і тому дуже відрізняється за кольором та фасоном. Яке вбрання ви виберете для свята? А чи прийдете у ньому ж у басейн? На заняття з фізкультури? До класу на урок?

– А хто створює одяг?

– Пропоную і вам зараз перетворитися на модельєрів і створити справжні ескізи одягу.

3. Гра «Модельєри»

Викладач пропонує студентам взяти аркуш паперу, фломастери та цеглинку, яку вони обрали під час привітання. Цеглинка допоможе у створенні моделі одягу, адже вона стане його елементом.

Завдання студентів – покласти цеглинку на аркуш, обвести її та домалювати усе, що необхідно для перетворення цеглинки на одяг.

Запитання до студентів:

1. На який одяг у нас перетворилися червоні цеглинки? Жовті? Сині?

2. Яким елементом у вашому одязі стала цеглинка?

3. Для кого ваш одяг? Куди в ньому буде доречно піти?

4. З яких матеріалів можна створити одяг? (Тренер пропонує учасникам розглянути різні зразки тканин та запитує з яких матеріалів вони зробили б свій одяг).

5. Презентуйте ваш ескіз своїй команді.

6. Яку назву ви б дали командній колекції одягу?

7. Де проходять найвідоміші покази мод?

8. Яких відомих світових та українських дизайнерів ви знаєте?

9. Чи знаєте ви, кого вважають найвидатнішою особистістю у світі моди 20-го століття? Що вона створила?

10. Що є невід'ємним аксесуаром будь-якої жінки? Яких видів бувають сумки? Яке призначення мають? Якої форми бувають?

4. Очікування «Дерево очікувань»

Пропонується студентам вправа «Дерево очікувань». На стікерах студенти пишуть свої очікування від вивчення теми, та прикріплюють їх на імпровізованому дереві очікувань.

5. Ментальна карта «Інтегрований підхід»?»

У групах пропонується студентам створити ментальні карти за допомогою програми *Mind Master*, зафіксувати власні асоціації до поняття «Інтегрований підхід». Після цього команди презентують свої роботи на загал. Озвучують капітани команд.

6. Вправа з відео

Пропонується студентам переглянути відео, і згодом додати інформацію до ментальних карт.

7. Руханка

https://www.youtube.com/watch?v=ld__dVatHiE

8. Вправа Fishbone (фішбоун)

Студентам пропонується вправа фішбоун «Види інтеграції , способи реалізації»

Аналізуючи підручник «Я досліджую світ» для 2 класу (О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко), студенти визначають види інтеграції та їх реалізацію у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

9. Рефлексія

Незакінчене речення

Викладач формулює незакінчене речення і просить студентів його закінчити. Почергово відповідає кожен. Речення має бути початком висловлювання, зазвичай оцінного судження, наприклад:

Для мене сьогодні важливим було...;

Сьогодні я навчився..;

Мені б хотілося у майбутньому навчитися.

10. Портфоліо

Викладач запитує у студентів, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішнього практичного заняття?

11. Самостійна робота (домашнє завдання)

1. Переглянути відео «Вивчаємо грунт» і проаналізувати, що саме це завдання розвиває.

https://www.youtube.com/watch?v=ccSx7mnrlpQ

2. Продумати продовження активності з відео, враховуючи інтегрований підхід. Описати, роздрукувати та вкласти в портфоліо.

Рекомендовані джерела:

[4], [5], [8], [11], [25], [26], [27], [30], [40], [43],[33].

Практичне заняття № 3 *(4 год)*
Ключові ідеї і зміст інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в умовах НУШ

План

1. Місце інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у Державному стандарті початкової освіти. Мета і завдання вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

2. Формування предметних компетентностей як сукупності знань, умінь, навичок з інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

3. Порівняльний аналіз інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у типових освітніх програмах НУШ 1 (*за редакцією О.Я. Савченко*) та НУШ 2 (*за редакцією Р.Б Шияна*).

Цілі практичного заняття № 3: *ознайомити студентів із Державним стандартом початкової освіти, особливостями вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; визначити мету і завдання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; ознайомити з ключовими компетентностями та їх реалізацією в інтегрованому курсі «Я досліджую світ»; зробити порівняльний аналіз інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у типових освітніх програмах НУШ 1 (за редакцією О.Я. Савченко) та НУШ 2 (за редакцією Р.Б. Шияна).*

Обладнання: *набори LEGO System, клубок ниток, конверти із закодованою інформацією, кошик, мішечок, стікери, фіпчарт, фломастери, маркери, папір, ножиці, смартфон, м'який м'яч.*

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання

Доречно організувати студентів, так, щоб вони сиділи або стояли в колі. Викладач може почати з вітання студента у колі, а потім обережно підкинути йому чи їй м'яч, моделюючи, як виглядає легкий кидок. Студент, що отримав м'яч, вітає того, хто йому підкинув, а потім привітає когось ще й підкине йому чи їй. Завжди корисно спочатку промовити вітання, що допомагає студентам зосередити увагу та підготуватися до отримання м'яча.

2. Поділ студентів на групи

Пропонуються студентам за звуками і рухами (наприклад, курка, слон, кішка, собака, корова і так далі) відгадати назви тварин. Якщо вправа занадто гучна, можна попросити показувати тварини без звуку.

3. Очікування «Кошик очікувань»

Студентам пропонується написати свої очікування від практичного заняття і за допомогою стікерів прикріпити їх у імпровізований кошик очікувань.

4. Закодований термін

Пропонується студентам розкодувати поняття за допомогою малюнків на слайді.

5. Закодована інформація

Завдання для кожної команди: знайти заховані кольорові конверти (пазли). Команди знаходять конверти та складають цифри-пазли.

6. Вправа з відео

7. Вправа з відео

Пропонується студентам переглянути відео «Принципи Державного стандарту початкової освіти», а після закінчення проаналізувати ключові принципи Державного стандарту крізь призму інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

8. Компетентнісний підхід

Викладач пропонує студентам уявити себе студентами велосипедної академії, які мають здати велотест. Тренер роздає аркуші із запитаннями і повідомляє, що учасники мають три хвилини на виконання завдань тесту. (Учасники виконують завдання).

Тренер повідомляє, що якби ми вчилися у справжній велосипедній академії, то зібрали б комісію для вироблення плану поліпшення показників велосипедно-оцінювального тесту: покласти на вчителів відповідальність за результати тестів учнів, скоротити кількість курсів, щоб зосередитись винятково на підготовці до тестів. І заходи дали б результат – результати тестів ставали кращими. Але чи стали б діти гарними велосипедистами? Ні, навпаки, у них зникло б бажання вчитися їздити на велосипеді. Випускники такої велошколи, витративши багато років на навчання, доклавши багато зусиль, погано їздять на велосипедах. Щось тут не те.

Діти навчаються на практиці. Вони стараються, зазнають поразок, падають і підводяться знову. Аж доки не досягнуть компетентності, а з часом – і майстерності.

Дуже важливо переосмислити процес навчання і зробити освіту в школі освітою для життя.

Викладач наголошує, що сучасний учитель має рухатися від теорії до вмінь, від умінь /досвіду / потреб дитини до знань, від школи пам’яті до школи пізнання.

Тому в основу Державного стандарту був покладений компетентнісний підхід. **Компетентність** – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь,

інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Викладач повідомляє, що вчителі початкової школи мають глибоко усвідомлювати ключові положення Державного стандарту початкової освіти, оскільки це впливає на їхню безпосередню практичну діяльність. Державний стандарт початкової освіти складається з основної частини та додатків. Основна частина розкриває зміст, мету, ключові компетентності, наскрізні вміння, освітні галузі початкової освіти. У додатках зазначені вимоги до обов'язкових результатів здобувачів освіти та базові навчальні плани.

Викладач пропонує студентам ознайомитись з Державним стандартом початкової освіти: сканують на слайді QR-код і у команді розкодовують інформацію та спільно знаходять відповіді на запитання у тексті і Державному стандарті початкової освіти. Кожну відповідь команда візуалізує за допомогою малюнків / аплікації / інсталяцій / LEGO.

Завдання за QR-кодами *(цифри у дужках є номерами пунктів у тексті Державного стандарту):*

1. Яка мета початкової освіти? (4)
2. Скільки і які ключові компетентності зазначені у Держстандарті? (7)
3. Що є основою формування ключових компетентностей?(8)
4. Які наскрізні вміння є спільними для всіх ключових компетентностей? (9)
5. Скільки та які освітньої галузі визначені Державним стандартом початкової освіти? (10)

Викладач ситуативно (команда, в якої в одязі найбільше певного кольору тощо) пропонує командам презентувати одну з моделей, відповідаючи на одне з вищезазначених питань.

9. Кінезіологічні вправи

10. Вправа «Павутинка наскрізних вмінь»

Викладач пропонує студентам стати в коло та за допомогою клубка ниток створити «павутинку наскрізних вмінь». Пропонується асоціювати три наскрізні вміння з кольорами ниток. Наприклад, червоний – критичне та системне мислення, жовтий – здатність співпрацювати з іншими людьми тощо. Під час гри учасники перекидають клубок один одному, називаючи вид діяльності, який потребує застосування конкретного вміння (наприклад, критичне мислення необхідне під час пошуку інформації, водіння авто, вибір продуктів, спілкування тощо). Тренер почергово вводить клубки в гру. Наголошується, що наскрізні вміння є спільними для усіх ключових компетентностей, а основа їх формування – досвід. Ці вміння допомагають нам створити цілісне бачення, і якщо з цілісної картини, яку ми сплели, забрати одне з умінь (тренер змотує один з клубочків) – картина руйнується.

11. Відео «Інтегрований курс «Я досліджую світ». Навчання на основі запитів»

12. Вправа «Діаграма Ейлера Венна»

На основі перегляду відео у групах зробити порівняльну характеристику типових освітніх програм НУШ 1 (за редакцією О.Я. Савченко) та НУШ 2 (за редакцією Р.Б. Шияна). Після цього команди презентують свої роботи на загал. Озвучують капітани команд.

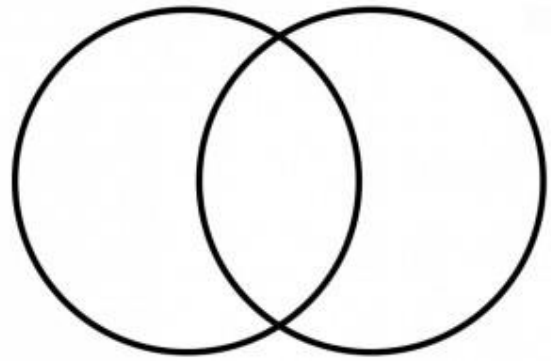

13. Рефлексія

Тестування за допомогою ресурсу *Kahoot*

Kahoot «Державний стандарт початкової освіти»

14. Портфоліо

Викладач запитує в учасників, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішнього практичного заняття?

15. Самостійна робота (домашнє завдання)

1. Переглянути відео з порталу EdEra «Наскрізні вміння і їх реалізація у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»»

https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/courseware/1398b87899e34309879164345ffad9b9/e8f6fee0fac345329c2316bb3e4d1f11.

2. Розробити дидактичну гру (предмет, клас на вибір студента).

Рекомендовані джерела:

[5], [6], [7], [8], [9], [11], [17], [19], [21], [22], [33], [43], [51], [52].

Практичне заняття № 4 *(2 год)*
Діяльнісний підхід до організації інтегрованого навчання

План

1. Діяльнісний підхід в умовах реалізації інтегрованого навчання.
2. Ігрові та діяльнісні методи в початковій школі.
3. Модель діяльнісного підходу у початковій школі.

Цілі практичного заняття № 4: *ознайомити студентів із сутністю діяльнісного підходу в освіті; проаналізувати модель діяльнісного підходу у початковій школі; розкрити значення LEGO-технології в організації діяльнісного підходу в умовах інтегрованого навчання.*

Обладнання: *набори LEGO System, LEGO Duplo, LEGO Play Box, («Шість цеглинок»), мішечок, фіпчарт, фломастери, олівці маркери, папір для фліпчарту, ножиці, смартфон.*

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання «Коло радості»

– Доброго дня, дорогі друзі! У мене сьогодні чудовий настрій, і я хочу його передати всім вам. А допоможе мені в цьому ця квітка. Я запрошую всіх стати в коло радості і сказати один одному побажання, передаючи з рук в руки «чарівну квітку».

2. Поділ студентів на групи

Пропонуються студентам назви професій, які за рухами (наприклад, кухар, лікар, вчитель, шофер) потрібно відгадати.

3. Очікування «Кулька очікувань»

Студентам пропонується написати свої очікування від практичного заняття і за допомогою стікерів прикріпити їх на імпровізовану кульку очікувань.

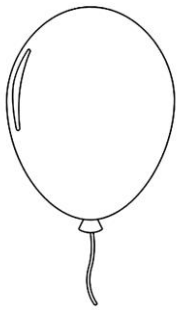

4. Звернення до самостійної роботи

Пропонується авторам ідей, які набрали найбільше вподобайок *(ресурс FLINGA)*, провести власні ігри для усіх учасників. Після кожної гри викладач ініціює аналіз вправи щодо того, які вміння і навички розвиває кожна з них, та спробувати спрогнозувати, що про цю гру сказали б діти в класі (які саме це будуть слова та емоції).

5. Вправа «Збудуй власний ігровий досвід з дитинства»

Викладач пропонує учасникам пригадати та за три хвилини побудувати / намалювати особистий ігровий досвід зі шкільних років за допомогою LEGO System / олівців / фломастерів. Після цього учасники розповідають у парах про створені моделі / малюнки.

6. Мозковий штурм «Характеристики гри»

Викладач ставить студентам питання:

– Якими словами ви могли б описати ваш ігровий досвід?

– Чим він був особливий?

Студенти називають характеристики ігрової діяльності з власного дитячого / шкільного ігрового досвіду, а викладач фіксує відповіді на фліпчарті. Викладач повідомляє, що ці характеристики були об’єднані у певні категорії і відповідно запропоновано п’ять узагальнених характеристик: соціальна, мотивуюча, радісна, значуща, активна.

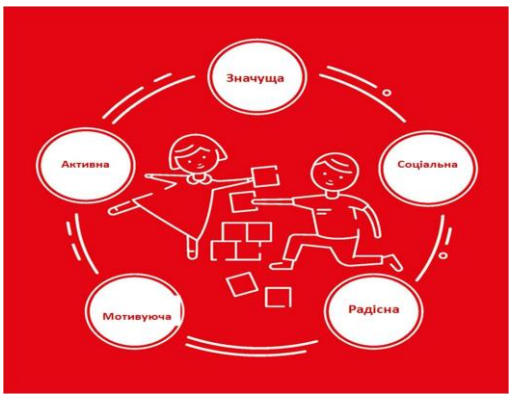

7. Вправи «Мости»

Студентам пропонується вправа «Мости» з метою аналізу її з позиції п’яти характеристик діяльнісного підходу. Ініціативу у цій вправі викладач бере на себе, але при цьому під час аналізу задає питання та стимулює мислення студентів.

Значуща: діяльність, до якої залучені діти, має бути пов’язаною з їхнім досвідом, життям, середовищем. Наприклад, поняття «міст» для них уособлює об’єкт, яким вони щодня ходять до школи чи їздять до бабусі, чи спогадом про пазл, який вони нещодавно складали, чи фрагментом фільму / мультфільму, який вони бачили тощо. Значущість – це те, що знаходить відгук у дитини, і надає розуміння того, що їхні, дії допоможуть подолати якийсь виклик або проблему.

Соціальна: вправа виконувалася у команді у взаємодії один з одним, мало місце обговорення, спільний пошук рішень та компромісів.

Активна: вправа відбувалася у взаємодії один з одним, дозволила дітям фізично і ментально включитися у процес і в кожної з них була можливість зробити свій внесок у досягнення спільної мети і, зрештою, активно зрозуміти, що таке прикметник, а не пасивно прослухати правило від педагога. Саме такі завдання сприяють тому, що кожна дитина є активним учасникам процесу пізнання, а не пасивним спостерігачем, що надзвичайно важливо для її різнобічного розвитку.

Мотивуюча: англійською мовою ця характеристика звучить як iterative, що означає «пробувати знову і знову». У цій вправі учасники мали можливість пробувати різні варіанти, навіть якщо

нічого не вдавалося – починати знову з новими ідеями та припущеннями. Діяльнісний підхід не фокусується на фінальному результаті, а надає перевагу процесу, що є одним із ключових шести факторів створення мотивації. Якщо дитина знає, що у неї не вимагають однієї правильної відповіді / результату, то відповідно процес для неї стає мотивуючим.

Радісна: ця характеристика, мабуть, є найважливішою, оскільки це вже науково доведений факт, що навчання відбувається тоді, коли є радість і задоволення від процесу. Це зумовлено тим, що коли дитині цікаво, вона активно включена в процес, то в організмі виділяється допамін – нейромедіатор, який відповідає за:

– мотивацію;

– цілеспрямованість;

– наполегливість;

– творчість;

– вміння переключати увагу;

– когнітивну діяльність.

Викладач просить студентів зауважити що, якщо в мозку не вистачає допаміну, то у дитини виникають перенапруга і стрес. Ці дані були опубліковані у 2017 році групою науковців з The LEGO Foundation та наукових інститутів-партнерів фонду (факультет психології освіти Університету Кембридж). Прості речі, які можуть мати катастрофічні наслідки.

8. Руханка

9. Вплив гри на сфери розвитку дитини

Викладач просить студентів повернутися до ігрового досвіду дитинства, який вони створили і дати відповіді на запитання.

Запитання до учасників:

– Що, на вашу думку, розвиває ігрова діяльність? (викладач фіксує відповіді учасників на фліпчарті)?

– На які сфери розвитку дитини впливає гра?

Пропонується студентам подивитися на слайд, де зображено п’ять основних сфер розвитку дитини і співвіднести відповіді учасників на фліпчарті зі сферами розвитку «Соціальною», «Пізнавальною», «Емоційною», «Фізичною», «Креативною». Викладач наголошує, що дитина повинна розвиватися всебічно. Освітній простір, в якому перебуває дитина, має бути спрямований на різнобічний розвиток, тобто на розвиток п’яти основних сфер.

10. Play bag

Пропонується студентам взяти по червоному мішечку та у парах співвіднести предмети, заховані у ньому з характеристиками діяльнісного підходу, аргументувати свій вибір. Наголошується на тому, що немає одного правильного рішення, головне дати можливість пояснити свою позицію. Таке завдання є одним із прикладів розвитку креативного мислення.

11. Рефлексія

БЛІЦ-ДИСКУСІЯ Коротке обговорення, що відображає вивчену тему.

Схема:

– Спробуйте знайти у своєму житті приклади... На що вони вказують..?

– Які думки, почуття вони у вас викликали?

– Як ви будете реагувати на прояви... зараз?

– Яке значення мала для вас ця тема?

12. Портфоліо

Викладач запитує у студентів, що вони поклали до свого Play портфоліо після сьогоднішньої зустрічі?

13. Самостійна робота (домашнє завдання)

За допомогою методичного посібника «Гра по-новому, навчання по-іншому» https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/po-novomu-navchannya-po-inshomu.pdf ст. 6 розкодувати зміст кожної з п'яти сфер розвитку дитини та придумати й описати гру з м'ячем, яка була б спрямована на різнобічний розвиток дитини, тобто розвивала п'ять сфер розвитку дитини.

Рекомендовані джерела:

[4], [5], [8], [11], [16], [20], [21], [31], [32], [36], [42], [52].

Практичне заняття № 5 *(4 год)*
Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

План

1. Включення учнів у практику виконання завдань дослідницького характеру.
2. Реалізація змісту різних освітній галузей в інтегрованого курсі «Я досліджую світ».
3. Реалізація діяльнісного підходу – основа навчального курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.

Цілі практичного заняття № 5: *ознайомити студентів із особливостями вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; показати значення завдань дослідницького характеру в організації інтегрованих занять; розкрити особливості реалізації змісту різних освітній галузей в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» в умовах діяльнісного підходу; проаналізувати дієві засоби мотивації до навчання у курсі «Я досліджую світ».*

***Обладнання**: листівки, конверти із закодованою інформацією, фліпчарт, фломастери, олівці маркери, папір для фліпчарту, смартфон.*

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання «Компліменти»

Сидячи у колі, студенти беруться за руки. Дивлячись у вічі сусідові, треба сказати йому кілька добрих слів, за щось похвалити. Сусід приймає комплімент киває головою і каже: «Дякую, мені дуже приємно!». Потім він вимовляє комплімент своєму сусідові.

2. Поділ студентів на групи «Збери листівку»

Перед грою готуються листівки за кількістю майбутніх команд.

Одну листівку викладач розрізає на стільки частин, скільки людей має бути в одній команді. Попередньо перемішавши розрізані листівки, викладач роздає їх учасникам. За сигналом команди організовуються, складаючи малюнки.

3. Очікування

Пропонується студентам створити індивідуальні хмари слів щодо очікувань від практичного заняття за допомогою програми: *https://wordart.com*

4. Закодована інформація

Завдання для кожної команди – знайти заховані кольорові конверти (пазли). Команди знаходять конверти та складають цифри-пазли. Досліджують логічність комбінації цифр у конвертах та логічно, на основі власних досліджень, обґрунтовують свої припущення.

Студенти аналізують на власному досвіді значення дослідницької діяльності у житті сучасної людини і які ключові вміння та навички вона формує та розвиває.

5. Хмара слів. Асоціації

Пропонується студентам створити індивідуальні (у парах) хмари слів щодо асоціацій до терміна «дослідницька діяльність» за допомогою таких програм, як: *https://wordart.com* *https://worditout.com/word-cloud/create*

6. Вправа з відео

Фрагмент інтегрованого заняття «Я досліджую світ» 4-й клас. Тема «Ідеї, винаходи, відкриття».

Студенти у групах аналізують, які дослідницькі уміння формуються у четвертокласників на пропонованому занятті, виписують на фліпчарті. Капітани команд презентують результати роботи, обговорюють їх у спільному колі.

7. Авторське заняття

У групах, на основі власного досвіду та переглянутого відео фрагменту інтегрованого заняття, студентам пропонується розробити схему інтегрованого заняття «Я досліджую світ» для 3-го класу на тему «Як довідатися про минуле?»

8. Ділова гра

Пропонується авторам фрагментів занять, які набрали найбільше вподобайок *(ресурс FLINGA),* провести фрагмент заняття для усіх учасників. Після кожного фрагменту викладач ініціює аналіз вправ щодо того, які дослідницькі вміння і навички розвиває кожна вправа, та спробувати спрогнозувати, що про цю вправу сказали б діти в класі (які саме це будуть слова та емоції).

9. Взаємооцінювання

Дві зірки та побажання Застосовується для оцінювання творчих робіт студентів. Пропонується студентам проаналізувати фрагменти інтегрованих занять одногрупників прокоментувати їх. Але вони мають не виставляти оцінки, а вказати на два позитивні моменти – «дві зірки», і на один момент, який потребує доопрацювання, – «побажання».

10. Руханка

https://www.youtube.com/watch?v=VcsgjbPs_iI

11. Реалізація змісту різних освітній галузей в інтегрованого курсі «Я досліджую світ»

Аналіз теми 7 у підручнику «Я досліджую світ» (2 клас, 2-га частина, О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко, с. 52–75) https://shkola.obozrevatel.com/ukr/books/2klass/ya-issleduyu-mir/voloschenko-20191/

Тема: Ідеї – Винаходи – Відкриття

Щодо реалізації змісту різних освітній галузей в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» та вміння, що формуються подані такі завдання:

№	Освітні галузі	Завдання у підручнику	Наскрізні вміння

12. Рефлексія. Трихвилинна пауза

Студентам пропонується зробити трихвилинну паузу, визначитися, що саме незрозуміло, та дати відповіді на запитання:

13. Портфоліо

Викладач запитує у студентів, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішньої зустрічі?

14. Самостійна робота (домашнє завдання)

1. Переглянути відео на онлайн-платформі EdEra «Ранкове коло» для ознайомлення зі структурою та метою ранкової зустрічі, проаналізувати роль педагога під час проведення ранкової зустрічі та проаналізувати засоби мотивації до навчання.

https://www.youtube.com/watch?v=QfrpV1mI6to

Глосарій від EdEra

https://edera.gitbook.io/glossary/organizaciya-klasu/kolo

2. У Facebook групі «Гра по-новому, навчання по-іншому» знайти матеріали ранкових зустрічей та ознайомитись із ними

ttps://www.facebook.com/groups/2057566954528233/requests/?hoist_pending_member_ids_suggested_order=100011015800197%2C100009106575285&notif_id=1565533834902706&notif_t=group_r2j

Рекомендовані джерела:

[5], [7], [8], [10], [11], [12], [20], [21], [25], [27], [31], [33], [48] [43], [51].

Практичне заняття № 6 *(2 год)*
Групова робота як засіб формування ключових компетентностей молодших школярів у процесі інтегрованого навчання

План

1. Місце і завдання групової роботи на уроці.
2. Склад груп і місце їх розташування.
3. Принципи формування груп. Види групового навчання.
4. Організація групової роботи в умовах дистанційного навчання.

Цілі практичного заняття № 6: *ознайомити студентів із особливостями групової роботи та її значенням в організації інтегрованого навчання; проаналізувати принципи формування груп, їх склад та місце розташування; висвітлити особливості організації групової роботи в умовах дистанційного навчання.*

Обладнання*: листівки з фрагментами текстів****,*** *фіпчарт, фломастери, олівці маркери, картон, кольоровий папір, папір для фліпчарту, смартфон, LEGO Play Box, («Шість цеглинок»).*

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання «Здрастуйте»

Потрібно встигнути за обмежений час (1 хвилина, або доки звучить музика) привітатися з якомога більшою кількістю присутніх людей. Заздалегідь обговорюється спосіб, за допомогою якого ми вітатимемо один одного. Наприклад, потиснути один одному руки, помахати рукою. Наприкінці гри підбиваються підсумки – скільки разів встигли привітатися, чи хтось залишився без вітання, який зараз настрій у гравців.

2. Поділ студентів на групи «Мозаїка»

Студентам видаються частини тексту або зображення, і вони повинні знайти студентів, які мають інші частини цього тексту або зображення. Кількість текстів відповідає кількості груп.

3. Очікування

Пропонується усім студентам у групах продовжити речення: *Від цього заняття я очікую...* Студенти висловлюються лаконічно.

4. Вправа «Дизайнери»

Перед організацією групової роботи студентам повідомляється пам'ятка роботи у групі, а також надається інформація про ролі, які учасники мають розподілити між собою й виконувати у ході групової роботи:

• Спікер, що головує (керівник групи):

– зачитує завдання групі;

– організовує порядок виконання;

– надає кожному слово, пропонує почергово висловитися;

– заохочує групу до роботи;

– підбиває підсумки роботи;

– визначає доповідача.

• Секретар:

– фіксує результати роботи групи;

– записи веде стисло й розбірливо;

– як член групи має бути готовий висловити думки групи під час підбиття підсумків чи допомогти доповідачу.

• Хронометрист:

– стежить за часом;

– заохочує групу до роботи.

• Доповідач:

– чітко висловлює думку групи;

– доповідає про результати роботи групи.

Користуючись наборами LEGO Play Box, («Шість цеглинок»), картоном, кольоровим папером, ножицями та іншими підручними матеріалами, студенти мають *індивідуальн*о створити модель Art – простору для студентів факультету. Згодом це ж завдання пропонується для роботи у групах. Після виконаного завдання студенти порівнюють і аналізують роботу виконану індивідуально та діяльність, яку вони виконували групою.

5. Вправа Fishbone (фішбоун)

Студентам пропонується проаналізувати роботу у групах та індивідуально, спрямовану на формування наскрізних умінь, передбачених Державним стандартом початкової освіти.

6. Кінезіологічні вправи

https://www.youtube.com/watch?v=RWF1qkcdF1M

7. Робота у групах «Правила роботи у групі»

Студентам пропонується у групах розробити правила роботи у групі та записати їх на фліпчарті. Лідери груп почергово презентують правила і якщо вони повторюються у інших груп – їх викреслюють з метою уніфікації єдиних спільно-прийнятих правил роботи у групі для усіх груп. Спільні правила студенти виписують на ватмані і прикріплюють на видному місці в аудиторії.

8. Вправа «Ажурна пилка»

Метод використовують для створення на занятті ситуації, яка уможливлює спільну роботу учасників для засвоєння великої кількості інформації за короткий проміжок часу.

Заздалегідь потрібно підготувати таблички з кольоровими позначками, щоб учасники змогли визначити завдання для своєї групи. Кожний учасник буде входити до двох груп – «домашньої» та «експертної». Спочатку об'єднуємо їх у «домашні» групи (за номерами 1, 2, 3 тощо), а потім створюємо «експертні» групи, скориставшись кольоровими позначками, заздалегідь роздавши їх учасниками. Учасники кожної домашньої групи повинні мати позначки різних кольорів, а кожної експертної – однакові.

Спочатку студенти об'єднуються у «домашні» групи (за номерами 1, 2, 3 тощо), а потім створюються «експертні». Об'єднуються студенти у домашні групи – від 3 до 5 залежно від кількості учасників. Кожний студент має бути поінформований стосовно того, хто входить до його домашньої групи, адже її представники

збиратимуться пізніше. Кожна домашня група одержує окремий фрагмент (порцію) інформації для засвоєння:

– група № 1 одержує закодовану інформацію аналізу вправи для групової роботи «Коло ідей»;

– група № 2 одержує закодовану інформацію аналізу вправи для групової роботи « Акваріум»;

– група № 3 одержує закодовану інформацію аналізу вправи для групової роботи «Два-чотири-всі разом».

Завдання домашніх груп – опрацювати надану інформацію й опанувати її на рівні, достатньому для обміну цією інформацією з іншими. Після завершення роботи домашніх груп пропонується учасникам розійтися в «експертні» («кольорові») групи, де вони виступатимуть експертами з окремої теми (своєї частини інформації). В кожній такій групі має бути представник з кожної домашньої групи. Кожна експертна група має почергово вислухати всіх представників домашніх груп і проаналізувати матеріал

загалом, здійснивши експертну оцінку його за визначений час. Після завершення роботи пропонується студентам повернутися «додому». Кожний учасник має поділитися інформацією, яку він отримав в експертній групі, із членами домашньої групи. У домашніх групах має бути по одній особі з експертних. Учасникам треба намагатися донести інформацію якісно і в повному обсязі до членів своєї домашньої групи за визначений викладачем час. Тепер завданням домашніх груп буде остаточне узагальнення та корекція всієї інформації з теми.

9. Рефлексія

Анкета самооцінювання

Студентам пропонується заповнити анкету самооцінювання та визначитися, що саме незрозуміло, з чим були труднощі, що вразило, які появилися ідеї.

:

10. Портфоліо

Викладач запитує у студентів, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішньої зустрічі?

11. Самостійна робота (домашнє завдання)

1. Студентам пропонується розробити заняття інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (тема на вибір студента), використовуючи такі вправи: «Акваріум», «Ажурна пилка», «Два-чотири-всі разом», «Коло ідей».

2. Підібрати і упорядкувати для портфоліо способи поділу учнів для організації групової роботи.

3. Підготувати та продемонструвати досліди для «Наукового пікніка»

Рекомендовані джерела:

[6], [8], [11], [12], [16], [20], [21], [26], [27], [30], [31].

Практичне заняття № 7 *(2 год)*
Дослідницька діяльність в інтегрованому курсі «Я досліджую світ»

План

1. Дослідницький метод у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
2. Особливості та методика проведення спостережень учнями початкових класів.
3. Досліди. Вимоги та етапи проведення дослідів.

Цілі практичного заняття № 7:*ознайомити студентів із значенням дослідницької діяльності у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ», акцентуючи увагу на дослідницькому методі навчання; розкрити особливості та методику проведення спостережень, дослідів учнями початкових класів; проаналізувати рекомендовані для виконання програмами, вимоги й етапи їх проведення.*

Обладнання*: м'яч**, фіпчарт, фломастери, олівці маркери, картон, кольоровий папір, папір для фліпчарту, смартфон.*

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання «Здрастуйте!»

У загальному колі викладач ініціює привітання:

– Скажем «Здрастуйте» руками

(студентам потрібно придумати свій жест для привітання руками і привітати ним усіх присутніх).

– Скажем «Здрастуйте!» очима

(*студенти підморгують очима один одному*).

– Скажем «Здрастуйте!» ми ротом, стане радісно навколо! (*студенти хором кажуть слова «Здрастуйте!»*).

2. Поділ студентів на групи

Поділ на підгрупи за словом: називати по ланцюжку 3–4 кольори (повторюючи тільки їх, наприклад: червоний, синій, зелений, білий) і зібратися до групи тим, хто назвав той самий колір.

3. Очікування

Студентам пропонується написати свої очікування від практичного заняття за допомогою стікерів, прикріпити їх на попередньо намальованому соняшнику, пелюстки якого будуть очікуваннями.

4. Звернення до самостійної роботи «Науковий пікнік»

Студенти демонструють досліди, пропоновані типовими освітніми програмами для початкової школи, та цікаві, яскраві досліди з метою мотивації і активізації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів. Використовуючи ресурс *FLINGA*, студенти голосують за кращу ідею проведення досліду, а ті, хто набрали найбільше вподобайок, одержують мотиваційний браслет.

5. Робота в групах

На основі аналізу «Наукового пікніка», проведеного студентами, пропонується робота в групах на тему «Значення дослідницької діяльності у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Для ґрунтовного аналізу проблеми студентам пропонується для роботи інформація з QR-кодом.

6. Розробка ментальних карт на тему «Дослідницька діяльність молодших школярів» *(15 хв)*

Як результат пошукової діяльності, студенти складають ментальні карти за допомогою програми Free Mind і презентують їх.
(Смартфон у кожного учасника або один на двох, доступ до інтернету в аудиторії)

7. Руханка

https://www.youtube.com/watch?v=kNWwid8OAVM

8. Групова робота

Пропонується студентам поділитися на дві групи (спосіб поділу пропонують студенти із власних портфоліо). За допомогою смартфонів студентам пропонується знайти таку інформацію:

– І група – «Спостереження, види спостережень у початковій школі»

Дослідження проблеми студенти презентують за допомогою вправи «Дерево рішень», де стовбур – проблема; гілки – види

спостережень; листя – реалізація певних видів спостережень у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; коріння дерева – висновки.

– ІІ група – «Досліди, види дослідів у початковій школі»

Дослідження проблеми студенти презентують за допомогою вправи «Fishbone (фішбоун)», де голова риби – проблема; верхні кістки – види дослідів; нижні кістки – реалізація цих дослідів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; хвіст риби – висновки.

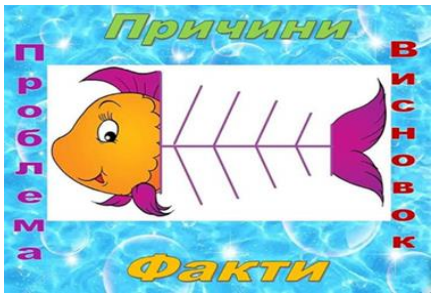

(Смартфон у кожного учасника або один на двох, доступ до інтернету в аудиторії)

9. «Так, ні, можливо»

Викладач пропонує студентам взяти м’яч і створити коло, а тоді озвучує певне твердження. Якщо учасники з ними згідні – підкидають і ловлять предмет, якщо не погоджуються – ховають його за спину, якщо не впевнені у відповіді – перекладають предмет із руки в руку.

Твердження:

– Ми вивчаємо дисципліну «Інтегроване вивчення предметів у початковій школі».

– Сучасні діти, які приходять у 1-й клас, – це діти цифрового покоління, покоління Z.

– Сучасні діти полюбляють слухати монологи вчителя і здатні обробляти інформацію у великих обсягах.

– Різнобічний розвиток дитини передбачає розвиток п'яти сфер. Назвіть їх.

– Найкращий інструмент учителя для навчання – це підручник.

– Ідея інтеграції полягає в міждисциплінарному навчанні та нових підходах в освіті

– Сучасний педагог – це педагог-фасилітатор, коуч, модератор, дизайнер.

– Індикатором розвитку наскрізних умінь є компетентнісний підхід. Назвіть наскрізні вміння, які ви запам’ятали.

– Досліди поділяються на лабораторні та демонстраційні.

– Спостереження формує спостережливість у дітей.

Можна запропонувати студентам озвучувати власні твердження.

10. Рефлексія Лінія оцінки

Пропонується студентам накреслити в записниках відрізок із цифрами від 1 до 12 та позначити крапками на ньому (або обвести цифри): першу цифру, що відповідає їхньому рівню обізнаності в темі до початку заняття (сесії), другу – після закінчення заняття (сесії).

1__2__3__4__5__6__7__8__9__10__11__12

11. Портфоліо

Викладач запитує у студентів, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішньої зустрічі?

12. Самостійна робота (домашнє завдання)

Створити власне ігрове завдання з використанням наборів «Шість цеглинок», описати його, використовуючи шаблон із методичного посібника https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/tseglinok-kviten-2018-web.pdf та розмістити у Viber групі з метою обміну ідеями.

Пропонується створювати власні вправи використовуючи діяльнісну інтеграцію.

Рекомендовані джерела:

[2], [3], [14], [17], [19], [20], [26], [21], [29], [33], [51].

Практичне заняття № 8 *(6 год)*
Застосування проєктного методу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ»

План

1. Застосування проєктного методу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».
2. Сутність проєктної діяльності. Види проєктів. Мета навчальних проєктів.
3. Лепбук як засіб формування дослідницьких умінь в курсі «Я досліджую світ». Види лепбуків. Структура лепбука.
4. Застосування сучасної методики сторітелінгу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Види сторітелінгів. Структура сторітелінгу.

Цілі практичного заняття № 8: *продовжувати ознайомлювати студентів із дослідницькою діяльністю у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ», акцентуючи увагу на проєктному методі навчання; розкрити особливості та методику створення лепбука; проаналізувати сучасну методику сторітелінгу та її значення у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».*

Обладнання*: клубок ниток, фіпчарт, фломастери, олівці маркери, картон, кольоровий папір, папір для фліпчарту, смартфон, торбинка для розподілу на групи з предметами; цеглинка LEGO, пензлик, ножиці, роздруковані тексти модельних програм.*

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання «Заплутане павутиння»

Привітання «Заплутане павутиння» – це просте, але захопливе заняття, яке можна виконувати або сидячи або пересуваючись. Пропонується студентам розміститися у колі на килимку. Першому учасникові вручається клубок ниток, а він, схопившись за вільний кінець, перекочує клубок іншому студенту. Той, хто відправив

клубок, вітає того, хто його отримав, а одержувач дякує відправникові і також вітається. Студент, який отримав клубок, перш ніж перекочувати або кидати його товаришеві, щоб повторити процес, міцно схоплюється за нитку. Нагадується, студентам, що не можна просто передавати клубок сусідам, оскільки це не створить мережі. Викладач останнім отримує клубок ниток. Як тільки у кожного студента в руці з'являється нитка пряжі, настав час її розв'язати. Один з варіантів – попросити усіх студентів встати і почати з першого, який побіжить під павутиною до людини, якій спочатку кинув м'яч, і віддасть йому свою пряжу. Потім цей студент бере всю пряжу і біжить під павутиною до колеги, якому її покотив, і передає свою пряжу. Це триває доти, доки павутиння не зникне, всі опиняться на новому місці, а у викладача в руці не виявиться величезної маси пряжі. Інший варіант розв'язати павутину, яку ви зіткали, попросити викладача, який останнім отримує пряжу, звернути процес у зворотному порядку і згорнути або підкинути пряжу тому, хто її спочатку послав. Студенти залишаються на місці, і в ідеалі клубок пряжі повторно намотуватиметься, оскільки він повертається до студентів у зворотному напрямку.

2. Поділ студентів на групи

Пропонується студентам розрахуватися на 1–4 (залежно від потрібної кількості груп) та зібратися до груп за порядковим номером: назвати дні тижня, частини доби, місяця, пори року та розділитися на мікрогрупи; називати по ланцюжку 3–4 кольори (повторюючи тільки їх, наприклад: червоний, синій, зелений) і зібратися до групи тих, хто назвав той самий колір.

3. Очікування

Пропонується студентам створити індивідуальні (у парах) хмари слів щодо очікувань від практичного заняття за допомогою таких програм, як:

https://wordart.com

https://worditout.com/word-cloud/create

(Смартфон у кожного учасника або один на двох, доступ до інтернету в аудиторії).

4. Звернення до самостійної роботи

Пропонується студентам створити Idea Market, розмістивши власні розроблені вправи з використанням наборів «Шість цеглинок», використовуючи діяльнісну інтеграцію, які виготовляли в рамках самостійної роботи. Викладач домовляється із студентами про час для ознайомлення з ідеями.

5. Проєктна робота

Пропонується студентам згадати, яким чином презентували / обговорювали самостійну роботу / власні ідеї. Викладач запитує в учасників, яка форма презентації запам'яталася найбільше, чому. Наголошується, що традиційна форма перевірки домашнього завдання викликає стрес і напругу, а не радість пізнання і мотивацію до навчання.

Наголошується, що для ефективного навчання важливе створення умов, вільного простору для реалізації ідей, експериментування, дослідження цікавих тем. Це можуть бути проєкти, які спонукають дітей бути ініціативними, ставити запитання і шукати на них відповіді, використовуючи креативне та критичне мислення. Проєктна робота надає дітям простір для самоорганізації, творчих ідей, спонтанності, незвичних шляхів пізнання та помилок. Замість інструкції виникає натхнення. Навчання на основі проєктів дозволяє зрозуміти / усвідомити, що знання взаємопов'язані. За цих умов навчання наповнюється змістом. Є різні типи проєктів і щоб ознайомитися з ними, пропонується використати прийоми критичного мислення (прогнозування, визначення потрібної інформації, виокремлення головного, порівняння, установлення зав'язків).

Викладач на фліпчарті розміщує ознаки / критерії типів проєктів: час, кількість учасників, тематична спрямованість, провідна діяльність. Учасники в командах отримують картки з назвами типів проєктів. Завдання: обговорити та співвіднести типи

проєктів відповідно до ознак / критеріїв (розмістити на фліпчарті картку з назвою типу проєкту під відповідним критерієм).

Типи проєктів:

– за кількістю учасників: індивідуальний, груповий (2–6 осіб), колективний;

– за часом: короткотривалий (1–3 уроки), середньої тривалості (до місяця), довготривалий (кілька місяців);

– за тематичною спрямованістю: мовний, екологічний, соціальний тощо;

– за провідною діяльністю: дослідницький, інформаційний, творчий, ігровий, практичний (у початкових класах проєкти інтегруються за домінантною діяльністю, наприклад, дослідницько-ігровий тощо.

Проєктну діяльність можна розглянути через модель «5 П + 1 П». Кожна літера “П” означає певний етап проєкту:

– перший етап – це проблема,

– другий – планування,

– третій – пошук інформації,

– четвертий – продукт,

– п’ятий – презентація,

– ще один етап – підбиття підсумків та продовження

Продуктом проєкту можу бути: книга, виставка малюнків, лепбук, колективне панно, комп’ютерна презентація, реклама, віртуальний музей, фотоальбом, вистава, рольова гра, екскурсія, дослідницька робота тощо. Усі робочі матеріали можуть бути зібрані в портфоліо проєкту.

6. Робота в творчих студіях над мініпроєктами «Школа майбутнього»

Викладач розподіляє студії між командами за допомогою чарівної торбинки. Представник із кожної команди дістає один предмет із торбинки.

Цеглинка LEGO – LEGO studio, пензлик – арт studio, ножиці – дизайн studio, знак PR – піар studio.

Ключові питання для роботи учасників:

– Які зміни відбулися в початковій школі?

– Які зміни відбулися у підходах педагога?

– На що спрямована освіта?

Учасники LEGO studio створюють модель школи майбутнього в Україні, використовуючи цеглинки LEGO.

Учасники арт studio створюють модель школи майбутнього в Україні у вигляді малюнка.

Учасники дизайн studio створюють модель школи майбутнього в Україні у вигляді колажу.

Учасники піар studio презентують модель школи майбутнього в Україні у вигляді реклами.

Після роботи в командах учасники презентують свої мініпроєкти.

7. Руханка

https://www.youtube.com/watch?v=K0jKynRlAnU

8. Проєктна діяльність у початковій школі

Наголошується, що важливо зрозуміти, як інтегрувати проєктну роботу в освітній процес початкової школи. Реалізовувати проєктну роботу можна в рамках типової освітньої програми під час вивчення будь-якої теми. Викладач пропонує студентам у команді ознайомитися з роздруківкою навчальної програми для 1-го класу на певну тему (за вибором викладача).

Завданням команд є ознайомитися з матеріалами і запропонувати цікаву ідею короткотривалого проєкту з описом (за моделлю «5 П + 1 П») для вивчення відповідної теми за модельною програмою.

9. Робота у групах. Сторітелінг

Скласти сторітелінг на тему «Проєкт». Презентують команди власні сторітелінги за допомогою техніки скрайбінг.

10. Портфоліо

Викладач запитує учасників, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішньої зустрічі.

11. Самостійна робота (домашнє завдання)

1. У Facebook групі «Гра по-новому, навчання по-іншому» знайти та ознайомитися з матеріалами для організації проєктної діяльності https://www.facebook.com/groups/2057566954528233/post_tags/?post_tag_id=2507880086163582&ref=rhc_tag

2. Переглянути відеопрезентації як практичні приклади реалізації довготривалих проєктів у дитячих садочках і школах у рамках участі закладів освіти у Фестивалі гри, навчання та натхнення Play Fest.

Рекомендовані джерела:

[3], [4], [8], [10], [14], [16], [18], [21], [33].

Практичне заняття № 9 *(4 год)*
Баланс ініціатив педагога і учнів під час реалізації проєктної роботи

План

1. Реалізація проєктної діяльності у початковій школі.
2. Проєктна діяльність у розрізі розвитку наскрізних умінь.
3. Педагогічний супровід проєктної діяльності.
4. Практикум дослідницько-експериментальної та пошукової діяльності.

Цілі практичного заняття № 9: *ознайомити студентів із особливостями реалізації проєктної діяльності у початковій школі та проаналізувати її у розрізі розвитку наскрізних умінь; акцентувати увагу студентів на важливості педагогічного супроводу проєктної діяльності та балансі ініціатив педагога і учнів під час реалізації проєктної роботи.*

Обладнання: *смартфон, фіпчарт, фломастери, олівці маркери, картон, кольоровий папір, папір для фліпчарту.*

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання

Студенти за сигналом викладача починають хаотично рухатися по кімнаті і вітатися з усіма, хто зустрічається на їхньому шляху. Вітатися треба за таким порядком:

1 раз плеснули в долоні – вітаємося за руку;

2 рази плеснули в долоні – вітаємося плечима;

3 рази плеснули в долоні – вітаємося спинами.

2. Поділ студентів на групи

Мозаїка. Студентам видаються частини тексту або зображення, і вони повинні знайти дітей, у яких є інші частини цього тексту або зображення.

3. Очікування

Пропонується студентам створити індивідуальні (у парах) хмари слів щодо очікувань від практичного заняття за допомогою таких програм, як:

https://wordart.com

https://worditout.com/word-cloud/create

(*Смартфон у кожного учасника або один на двох, доступ до інтернету в аудиторії)*

4. Проєктна робота

Викладач нагадує, що одним із ефективних способів реалізації інтегрованого підходу в освітньому процесі початкової школи на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» є проєктна діяльність.

Викладач наголошує, що для ефективного навчання важливе створення умов, вільного простору для реалізації ідей, експе-риментування, дослідження цікавих тем. Це можуть бути проєкти, які спонукають дітей бути ініціативними, ставити запитання і шукати на них відповіді, використовуючи креативне та критичне мислення. Проєктна робота надає дітям простір для самоор-

ганізації, творчих ідей, спонтанності, незвичних шляхів пізнання та помилок. Замість інструкції виникає натхнення. Навчання на основі проєктів допомагає зрозуміти / усвідомити, що знання взаємопов'язані. За цих умов навчання наповнюється змістом.

Пропонується студентам дослідити етапи проєктної діяльності. Для цього викладач пропонує обвести долоню олівцем або ручкою на аркуші паперу так, щоб можна було побачити п'ять пальців. На кожному пальці, намальованому на аркуші паперу, тренер пропонує описати один з етапів проєкту:

– перший етап – це **п**роблема,

– наступний – **п**ланування,

– третій – **п**ошук інформації,

– четвертий – **п**родукт,

– п'ятий – **п**резентація,

– і ще один етап – **п**ідбиття підсумків та **п**родовження.

Викладач зазначає, що було створено візуалізовану схему проєктної діяльності, яку ми можемо назвати "**5П+1П**".

Після цього викладач пропонує учасникам долучитися до практики реалізації проєкту та відслідкувати його етапи відповідно до схеми.

5. Етап 1: визначаємо коло дослідницьких запитань

Викладач наголошує, що запропонована тема проєктної діяльності має бути актуальною, реальною для виконання і цікавою для дітей. Він також зазначає, що важливо залучати дітей до визначення теми і кола дослідницьких запитань, адже це є передумовою того, що тема буде актуальною та значущою.

Пропонується студентам дослідити одну із актуальних тем для учнів початкової школи – *«Улюблені смаколики: корисно чи шкідливо».*

І розпочати роботу викладач пропонує із визначення кола дослідницьких запитань. На першому етапі проєктної діяльності діти можуть досліджувати проблемні запитання щодо теми проєкту, в нашому випадку – це вивчення корисних продуктів харчування. Наприклад:

– Чому потрібно правильно харчуватися?

– Як вибрати корисні продукти для харчування?

Пропонується кожній команді обговорити і визначити 2–3 проблемні запитання до теми. Пропонується методом «думки по колу» командам поділитися своїми запитаннями.

Викладач зазначає, що педагог може запропонувати дітям вправу «Смачне інтерв'ю», що допоможе їм визначити коло дослідницьких запитань. Наприклад, вони можуть поставити і один одному поставити запитання:

– Що ми називаємо їжею?

– Яка їжа вам подобається найбільше? Чому?

– Чи може людина жити без харчування? Чому? Скільки часу?

– Що необхідно вам, щоб зростати сильними, успішно навчатися, швидко бігати, весело гратися?

– Чи все у світі можна з'їсти?

Викладач акцентує, що таке завдання містить відкриті запитання, які спонукають дитину мислити, шукати відповіді, ділитися один з одним думками та припущеннями, відчувати себе впливовими.

6. Етап 2: планування

Викладач повідомляє, що наступний етап проєктної діяльності – планування. На цьому етапі діти узагальнюють інформацію про корисну та шкідливу їжу, систематизують раніше здобуті знання та власний життєвий досвід, визначають вплив на здоров'я корисної і шкідливої їжі, аргументують свою думку.

Викладач звертається до студентів та просить відповісти на запитання:

– Який продукт харчування ви вважаєте корисним у своєму раціоні?

Викладач пропонує кожному учаснику в команді презентувати свій продукт та аргументувати вибір, чому він корисний. Після цього команда обирає найкорисніший, на їхню думку, продукт і створює його рекламу тривалістю 30 секунд. Після обговорення команди почергово презентують рекламу назагал.

Викладач підкреслює, що, говорячи про користь продуктів, ми обов'язково згадуємо про вміст вітамінів у них, та запитує, про які вітаміни знають студенти. Один з необхідних для людини – вітамін С. Викладач пропонує студентам знайти інформацію щодо його денної норми для дорослої людини та для дитини 8–10 років.

Після цього викладач звертає увагу студентів на слайд, де зображено вміст вітаміну С у різних продуктах (на 100 г), та пропонує кожному обрати особисто для себе ті з них, вживаючи які можна отримати необхідну норму вітаміну, і зафіксувати перелік цих продуктів та їхню кількість у записнику. Також провести такі розрахунки для дитини 8–10 років. Результатами власних розрахунків студенти діляться у командах, кількох учасників викладач запрошує озвучити власні результати.

Викладач звертає увагу студентів, що також на цьому етапі може бути запропонована вправа «З користю для себе», де діти працюють у командах, досліджують пакування різних продуктів, шукають на них інформацію про продукт. А також вправа «Ревізор», завданням якої є розкласти продукти у два кошики: корисна, некорисна їжа, використовуючи власний досвід та інформацію з попередніх вправ. Після цього діти шукають альтернативу некорисним продуктам харчування, створюють рекламу корисної їжі. Далі діти обирають спікера і аргументують спільне рішення команди. Командна робота та виступи спікерів також фасилітуються педагогом.

Викладач зауважує, що важливо надавати дітям можливість самостійно розподіляти ролі в командах і обирати спікерів. Але водночас важливо так організувати процес, щоб кожна дитина могла відчути себе лідером команди і презентувати командні ідеї. Для цього потрібно пропонувати різні варіанти вибору спікерів.

7. Етап 3: пошук інформації

Викладач говорить, що на наступному етапі проєктної діяльності відбувається пошук інформації (дослідження).

Пропонується студентам у командах об'єднати у своєму раціоні продукти харчування, які вони вважають корисними, та

написати перелік усіх можливих варіантів страв, які можна приготувати з них, обрати найсмачнішу страву, на їхню думку, і намалювати її.

Викладач пропонує учасникам активність “Ідея в дії” – для цього потрібно обрати спікера за допомогою одного зі способів, озвучених командами раніше. Спікери від команд розміщують малюнки на фліпчарті, учасники інших команд намагаються відгадати назву страви та її інгредієнти.

Викладач повідомляє, що одним із варіантів такого завдання може бути вправа «Майстер-шеф».

Студентам пропонуються запитання для обговорення:

– Що таке рецепт?

– Які рецепти ви знаєте?

– Хто розробляє рецепти? Навіщо?

Педагог може запропонувати дітям у командах спробувати себе у ролі майстер-шефів: розробити рецепт, створити модель корисної страви, використовуючи різні матеріали, та презентувати страву, аргументуючи її корисність.

Викладач акцентує увагу на тому, що під час командної взаємодії діти домовляються один з одним, знаходять спільне рішення, але перед цим збирають інформацію з різних джерел: власного досвіду, з Інтернету, інтерв’ю кухаря школи, також можуть зателефонувати батькам, бабусі тощо. У такий спосіб поповнюється активний словник дитини новими словами, наприклад, слово «рецепт», значення якого для дітей стає зрозумілим, оскільки усвідомлюється через власний досвід (*досліджувати слово “рецепт” можна продовжити, розмістивши його на «стіні слів» у просторі класу*).

8. Етап 4: продукт

На четвертому етапі проєктної діяльності створюється продукт. Це може бути спільна робота дітей в командах у школі та поза її межами або самостійне завдання, яке виконується вдома у спільній діяльності з батьками.

Наприклад, педагог може запропонувати дослідникам приготувати смачний і корисний сніданок, що може бути організований вдома для батьків, або в класі для дітей. Це може бути сніданок реальний чи віртуальний. Наприклад, дитина може принести до класу смачну запіканку з гарбуза і, пригостивши однокласників, розповісти про її користь. А можна запропонувати зняти відеоблог, а також всі ці ідеї можна поєднати. Одним із варіантів може бути створення сторінки для спільної книги «Storytelling смачної та корисної їжі», яка буде містити інформацію про назву та рецепт страви, фото готової страви та етапів її приготування, вагу, кількість і вартість інгредієнтів, час приготування, перелік поживних речовин інгредієнтів, кількість порцій, враження після дегустації.

Викладач пропонує учасникам порахувати вартість страви, яку вони визначили як найсмачнішу, малюнок якої ми бачимо на фліпчарті. Тренер пропонує командам дописати на командних малюнках страв щойно пораховану вартість.

Запитання до учасників:

– Яка страва вийшла найдорожчою / найдешевшою? Чому?

– Які інгредієнти можна замінити, щоб страву здешевити / щоб зробити її дорожчою?

– Коли краще смакувати цю страву (на сніданок/обід/вечерю тощо)? Чому?

– Як ви думаєте, кому до смаку буде ваша страва? Чому?

– Кого ви б хотіли пригостити своєю стравою?

– Якими словами ви б описали свою страву?

Викладач говорить, що педагог може створювати траєкторію руху проєктної діяльності відповідно до освітніх завдань, потреб та інтересів дітей. Якщо педагог бачив траєкторію руху як створення рецепту страви, а діти захотіли створити відеоблог, то це і є прикладом гнучкості і ситуативності педагога, коли ми йдемо за запитом, потребами й інтересами дітей.

Викладач пропонує учасникам обговорити в командах і написати на стікерах перелік того, що може бути продуктом

проєкту, покликаючись на власний досвід та інші джерела інформації. Надалі спікери мають назвати обрані продукт проєкти, прикріпивши стікери до дошки / фліпчарту тощо.

Після цього педагог підсумовує, що продуктами проєкту можуть бути: книга, виставка малюнків, лепбук, колективне панно, колаж, комп'ютерна презентація, реклама, віртуальний музей, фотоальбом, вистава, рольова гра, екскурсія, дослідницька робота тощо. І під час цього етапу діти мають можливість розкрити зміст створеного продукту, надаючи йому особливої значущості.

9. Етап 5: презентація

На цьому етапі дослідники презентують створений продукт та спільно створюють книгу «Storytelling смачної та корисної їжі», розміщують її у просторі класної кімнати чи школи, або на сайті.

10. + 1 П: підбиття підсумків та продовження

Викладач зазначає, що заключний етап проєктної діяльності – підбиття підсумків та продовження. На цьому етапі діти рефлексують над власними дослідженнями, діляться враженнями, емоціями, думками та мають можливість планувати продовження проєкту або запропонувати тему для наступної проєктної роботи. Педагогові потрібно взяти за правило якомога частіше проводити опитування серед дітей, з'ясовуючи, які теми вони хотіли б дослідити.

Супровід роботи над проєктом передбачає командну взаємодію, де кожна дитина розуміє важливість власного внеску, прояви ініціативи, відповідальність задля досягнення спільної мети.

11. Аналіз за наскрізними вміннями

Пропонується студентам проаналізувати, які наскрізні вміння тренували, розвивали протягом роботи над проєктом.

Викладач фасилітує групове обговорення і спільно із студентами робить висновок, що проєктне навчання дієве й ефективне в розрізі розвитку наскрізних умінь, зазначає, що саме проєктна робота є способом реалізації діяльнісного та інтегрованого підходів. Ідея проєктного навчання лежить в основі типових навчальних програм.

12. Портфоліо

Викладач запитує учасників про те, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішньої зустрічі

13. Самостійна робота (домашнє завдання)

1. Ознайомитися з матеріалами, створеними командою The LEGO Foundation, для організації проєктної діяльності в освітньому процесі початкової школи за покликанням: https://drive.google.com/drive/folders/1K2umbx7Ng77tHdP-S2tLiYknhg-b1C6N?usp=sharing

2. Продумати та зафіксувати у власних портфоліо теми проєктної діяльності, які будуть цікаві дітям, дослідницькі питання до них, запропонувати продукти проєктів відповідно до обраних тем.

Рекомендовані джерела:

[3], [5], [6], [16], [23], [27], [30], [32], [51]

Практичне заняття № 10 *(4 год)*
Роль педагога в організації освітнього процесу на заняттях інтегрованих курсів

План

1. Вчитель – агент змін в освіті.
2. Сучасний педагог – це педагог-фасилітатор, коуч, модератор, дизайнер.
3. Роль вчителя у процесі роботи над інтегрованим курсом «Я досліджую світ» у початковій школі.

Цілі практичного заняття № 10: *показати студентам роль педагога в організації освітнього процесу у початковій школі; проаналізувати терміни «фасилітатор», «коуч», «ментор», «модератор»; розкрити секрети педагога-дизайнера у процесі роботи над інтегрованими курсами.*

Обладнання*: м'яч, конверти за кількістю команд з написаними / надрукованими повідомленнями, фіпчарт, фломастери,*

олівці маркери, папір для фліпчарту, смартфон, набори «Шість цеглинок».

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання

На дошці написане слово «Здрастуйте» і пропонується студентам побажати одне одному щось хороше на кожну букву цього привітання. Після цього вони зарядяться позитивною енергією та будуть готові засвоювати матеріал.

2. Поділ студентів на групи

Пропонується студентам розрахуватися на 1–4 (залежно від потрібної кількості груп) та зібратися до груп за порядковим номером: згадати по ланцюжку 3–4 різних рухи (дії), повторюючи їх у тому ж порядку.

3. Очікування

Пропонується студентам створити індивідуальні (у парах) хмари слів щодо очікувань від курсу та практичного заняття за допомогою таких програм, як:

https://wordart.com

https://worditout.com/word-cloud/create

(Смартфон у кожного учасника або один на двох, доступ до інтернету в аудиторії).

4. Вправа в колі «Так, ні, можливо»

Пропонується студентам взяти м’яч і створити коло. Викладач пропонує твердження, якщо учасники з ними погоджуються – підкидають і ловлять предмет, якщо ні – ховають його за спину, якщо не впевнені у відповіді – перекладають предмет із руки в руку.

Твердження:

– Сьогодні понеділок.

– Одним із підходів до організації освітнього середовища у сучасній початковій школі є інтегрований.

– Сучасні діти полюбляють слухати монологи вчителя і здатні обробляти інформацію у великих обсягах.

– Найкращий інструмент вчителя для навчання – це слово.

– Креативність – це вроджена здатність, її не можна прокачати.

– Сучасний педагог – це педагог-фасилітатор, коуч, модератор, дизайнер.

– Вчитель – керівник освітнього процесу.

Студенти можуть запропонувати власні твердження.

5. Групова робота «Кластер»

У групах студентам пропонується дослідити поняття «фасилітатор», «коуч», «ментор», «модератор». Презентують результати дослідження на фліпчартах студенти, чиє ім'я починається на голосний звук.

(Смартфон у кожного учасника або один на двох, доступ до інтернету в аудиторії).

Наголошується, що для виконання попередньої вправи нам потрібно було не лише знайти інформацію, а й відокремити хибну від правдивої. Це здатність людини, яка вміє мислити критично. Критичне мислення – це ключ до успішного виконання будь-якого завдання, оскільки воно забезпечує високоякісні висновки. Викладач говорить про те, що критичне мислення допомагає не тільки під час навчання, а й у життєвих ситуаціях. Педагог має забезпечити можливість критичного мислення в дітей, використовуючи для цього різні технології (сторітелінг, методика «Шість капелюхів», таксономія Блума, асоціативний кущ, стратегія «Передбачення» тощо).

6. Вправа – мозковий штурм «Новий погляд»

Викладач пропонує учасникам виконати практичне завдання для розвитку критичного мислення на прикладі казки «Курочка ряба». Для цього командам треба обрати картку із зображеннями окулярів та запитанням /завданням. Учасники за відведений час (3 хв) шукають відповідь на питання.

Питання на картках:

– Чому дід і баба заплакали, коли Мишка розбила яйце, яке вони щойно безуспішно намагалися розбити самі?

– Чому Курочка, заспокоюючи діда і бабу, обіцяє знести замість золотого просте яйце?

– Як би ви заспокоїли діда і бабу?

– Навіщо дід і баба намагалися розбити золоте яйце?

– Чим схожі і чим відрізняються просте і золоте яйце?

– Запропонуйте продовження казки.

Після обговорення команди озвучують відповіді.

Тренер наголошує, що діти мають навчитися не лише запам'ятовувати казки, вірші, будь-яку іншу інформацію, а і вміти її аналізувати, розуміти причини та наслідки подій, робити певні висновки. Завдання педагога – забезпечити рух думки дитини: запам'ятовування ➡ розуміння ➡ застосування ➡ аналізування ➡ оцінювання ➡ творення.

Якщо педагог іде таким шляхом, то дуже часто між ним і учнями розгортається дискусія, побудована на діалозі. Саме така форма спілкування допомагає учням розвивати вміння вільно висловлювати власну думку, розуміти помилки, формулювати нові висновки і генерувати нові ідеї

7. Групова дискусія «Гра – дитина – педагог – навчання»

Пропонується студентам згадати досвід, здобутий протягом вивчення курсу «Інтегроване вивчення предметів у початковій школі», та дослідити умови успішної реалізації освітнього процесу. Для цього учасникам пропонуються питання для обговорення:

– Хто має бути залучений до «навчання»? Чому?

– Дайте визначення концепту «педагог-дизайнер». Зазначте ключові особливості взаємодії педагога-дизайнера з дітьми.

Відповіді на кожне окреме питання викладач фіксує на окремому фліпчарті.

Акценти, які має розставити викладач:

– Хто? Діти, педагоги, батьки, адміністрація. **Чому?** *Для дітей –* це найефективніший природний спосіб різнобічного розвитку, *для педагогів* – найдієвіший інструмент, механізм, підхід до навчання та взаємодії з дітьми…

– Де? «Навчання» нелімітоване межами класної кімнати, а вимагає від педагога взаємодії з дітьми і в холах, і на вулиці тощо. Викладач просить пригадати студентів, де відбувалося «навчання» протягом вивчення курсу.

– Коли та скільки? «Навчання в умовах інтеграції» не є фіксованим процесом у часі. Це комплексний цілісний наскрізний підхід до взаємодії педагога з дітьми. Викладач наголошує студентам, що навіть практичні заняття були вибудовані як цілісний процес, змодельовані інтегровані заняття, адаптовані для роботи із студентами, коли навіть серйозні концептуальні речі опановувались в ігровій взаємодії.

– Чи потрібні додаткові матеріали? Викладач наголошує, що освітній процес у початковій школі – це стиль поведінки педагога, а не п'ятихвилинна вправа з певним інструментом. Наприклад, зазвичай педагог називає ім'я дитини, від якої хоче почути відповідь, але навіть цю взаємодію можна зробити ігровою:

«Цікаво, що з цього приводу скаже дівчинка, у якої рожеві бантики, чи хлопчик, у якого на рюкзаку зображений Спайдермен?» тощо. Додаткові інструменти, такі, як LEGO Шість цеглинок, Play Box, пластилін, природні матеріали тощо також можуть бути інтегровані в загальну канву навчання, а не слугувати єдиними матеріалами.

– Педагог-дизайнер. Викладач аналізує визначення концепту «педагог-дизайнер», запропонований студентами, та наголошує, що **педагог-дизайнер – це педагог, який прагне відійти від педагогіки копіювання, зазубрювання, шаблонування, практики однієї правильної відповіді і нав'язування дитині свого бачення.**

Поняття педагог-дизайнер не статичне, а динамічне. Тому надзвичайно важливо кожному педагогові шукати відповідь на це питання протягом усього свого професійного життя.

8. Руханка

https://www.youtube.com/watch?v=K0jKynRlAnU

9. Вправа-пошук «Секрети педагога-дизайнера»

Викладач наголошує на тому, що кожен педагог має свої професійні секрети і пропонує кожній команді знайти конверт, у якому заховані секрети педагога-дизайнера *(викладач попередньо ховає конверти із ключовими повідомленнями, написаними / надрукованими на папері)*. Викладач пропонує познайомитися зі знайденими секретами та порахувати їх, після чого повідомляє, що секретів має бути 9 і пропонує командам придумати та дописати кількість, якої бракує. Учасники у командах виконують завдання, після чого вкладають власні секрети у конверт та передають будь-якій іншій команді. Команди знайомляться з отриманими секретами. Запитання до учасників:

– Які секрети вас вразили / здивували?

– Чим схожі написані вами секрети з тими, які ви отримали? Чим відрізняються?

– Чи є варіанти з якими ви погоджуєтесь / не погоджуєтесь? Поясніть свою позицію.

Викладач пропонує учасникам переглянути та сфотографувати слайд, де зазначені ключові секрети педагога-фасилітатора, після чого порівняти зображені секрети з тими, які вони отримали

- ✓ Мій девіз – учитися впродовж життя.
- ✓ Мій зворотний зв’язок – це не оцінка, а визнання зусиль дітей.
- ✓ Я спонукаю дітей спробувати знову і знову для досягнення успіху.
- ✓ Завжди заохочую дітей до спілкування та роботи в команді.

- ✓ Я надаю дитині свободу і самостійність у процесі пошуку відповіді на виклик.
- ✓ Я підтримую з дітьми діалог на рівних і надаю перевагу відкритим запитанням.
- ✓ Я можу бути гнучким(ою) та діяти відповідно до ситуації.
- ✓ Я довіряю можливостям дітей і тому не пропоную їм готових рішень.
- ✓ Я підтримую дитячі ініціативи.

Викладач пропонує учасникам відзначити особисто кожен для себе, які секрети є зрозумілими, а які потребують додаткового осмислення.

10. Рефлексія

Викладач пропонує студентам на стікері написати, що було найбільш цінним під час вивчення теми «Роль педагога в організації освітнього процесу на заняттях інтегрованих курсів». Після написання відповідей пропонується студентам знайти пару і поділитись своєю відповіддю, потім обмінятися в парі стікерами і продовжити обмін. Так студенти наступного разу читають не свою відповідь, а відповідь попереднього учасника, з яким вони щойно спілкувалися.

11. Портфоліо

Викладач запитує учасників про те, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішньої зустрічі.

12. Самостійна робота (домашнє завдання)

Знайти на теренах Інтернету практичну вправу з розвитку критичного мислення дітей початкової школи і додати її у своє портфоліо.

Рекомендовані джерела:

[6], [7], [17], [21], [29], [34], [35], [41].

Практичне заняття № 11 *(4 год)*
Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

План

1. Оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
2. Види оцінювання у початковій школі.
3. Інструменти формувального оцінювання.

Цілі практичного заняття № 11: *ознайомити студентів із особливостями організації формувального оцінювання у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; проаналізувати види оцінювання у початковій школі та їх особливості; показати на практиці реалізацію інструментів формувального оцінювання у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»»*

Обладнання*: фіпчарт, фломастери, олівці маркери, папір для фліпчарту, смартфон.*

Хід практичного заняття

1. Ситуативне привітання «Прихований скарб»

Привітання «Прихований скарб» – ідеальний спосіб краще пізнати своїх одногрупників, поспілкувавшися з ними. Для цього вони обмінюються вітаннями, потискуючи руки. Однак «Прихований скарб» вступає в гру, коли викладач вибирає одного студента, щоб сховати скарб (добре підходить копійка) у руці, яку вона не використовує для рукостискання. Кожен намагається вгадати, у кого схований скарб, ставлячи одне запитання людині, яку вони вітали, щоб спробувати визначити, чи володіє ця людина скарбом. Охоронниця скарбів не повинна відразу розкривати правду, а повинна підігрувати, роблячи вигляд, що вона не має скарбів. Студенти не можуть прямо запитати, чи є в долоні скарб, але творчі детективи можуть його розгадати. Однак правда не

відкриється, доки комірник не потисне руки як мінімум п’яти чи більше студентам.

Це завдання також є чудовим способом допомогти студентам побудувати соціальні навички.

2. Поділ студентів на групи

Пропонується студентам розрахуватися на 1–4 (залежно від потрібної кількості груп) та зібратися до груп за порядковим номером: згадати по ланцюжку 3–4 назви квітів, повторюючи їх у тому ж порядку.

3. Очікування «Мішень»

Пропонується студентам вправа «Мішень» щодо очікувань від практичного заняття. На роздрукованих аркушах, на яких зображена мішень, пишуть очікування від заняття.

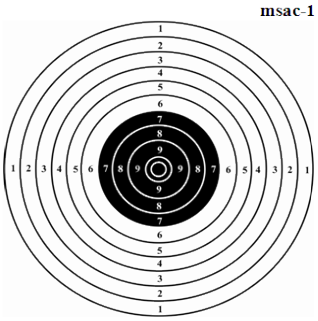

4. Групова робота вправа «Асоціативний кущ»

В утворених групах студенти складають та записують на фліпчартах свої асоціації на тему «Оцінка» за допомогою вправи «Асоціативний кущ». Капітани команд презентують результати своїх досліджень.

5. Вправа «ЗХД»

Що мені відомо про формувальне оцінювання?	Що я хочу дізнатися про формувальне оцінювання?	Що я дізналася про формувальне оцінювання?

6. Інтерактивана вправа «Розв’язання проблем»

Студентам пропонується Наказ МОН від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів закладів загальної середньої освіти».

https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/83038

Пропонується визначити сутність проблеми. Студенти об’єднуються у групи, де б вони могли обговорити проблему, перш ніж почати пошуки шляхів розв’язати її.

Питання до студентів: Чи є проблема оцінювання важливою, чи необхідно розв’язувати її?

1. З’ясовується суть проблеми формувального оцінювання..

2. З’ясовується важливість зміни погляду на оцінювання у НУШ.

3. Аналізується ймовірні наслідки кожного варіанта.

5. Оберіть варіант розв’язання, що здається вам оптимальним.

7. Засідання експертної групи (або панельна дискусія)

Обмін думками в групі з 4–6 учасників із заздалегідь призначеним головою. Відбувається у два етапи: 1) обговорення обраної проблеми всіма учасниками групи; 2) виклад позиції групи у вигляді невеликих (1–2 хвилини) виступів кожного її представника перед всією групою. Обговорення цієї позиції із всією аудиторією.

8. Т-таблиця

У групах студенти аналізують проблему формувального оцінювання у початковій школі, продумують його переваги та недоліки.

9. Кінезіологічні вправи

https://www.youtube.com/watch?v=RWF1qkcdF1M

10. Індивідуальна робота

Пропонується студентам розробити фрагмент інтегрованого заняття «Я досліджую світ», використовуючи інструменти формувального оцінювання. За допомогою прийому Idea Market, студенти розміщують власні розроблені фрагменти занять, які виготовляли в рамках самостійної роботи. Викладач домовляється зі студентами про час для ознайомлення з ідеями, які вони будуть реалізувати у формі ділової гри.

11. Рефлексія

Студентам пропонується заповнити таблицю «ЗХД» та проаналізувати, що вдалося їм дізнатися, як вони це робили і для чого.

Що мені відомо про формувальне оцінювання?	Що я хочу дізнатися про формувальне оцінювання?	Що я дізналася про формувальне оцінювання?

12. Портфоліо

Викладач запитує учасників, що вони поклали до свого портфоліо після сьогоднішньої зустрічі.

13. Самостійна робота (домашнє завдання)

Знайти на теренах інтернету цікаві інструменти формувального оцінювання і додати її до свого портфоліо.

Рекомендовані джерела:

[6], [8], [13], [17], [40], [43], [48], [49], [50], [51].

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Проаналізувати Державний стандарт початкової освіти та концепцію НУШ. Розкрити сутність таких тверджень:

– глобальні виклики і пріоритети освіти XXI століття;

– три глобальні цілі для освіти;

– чотиривимірна модель освіти;

– особисті здатності;

– життєві навички;

– зміна ролі школи у житті дитини;

– головні завдання і принципи НУШ;

– ключові компоненти компетентнісного навчання.

2. Проаналізувати підручники з курсу «Я досліджую світ» для 1–4 класів різних авторів (за вибором студента). Як автори підручників реалізують ключові ідеї та зміст курсу? Які засоби для цього використовують?

3. Скласти перелік ключових та галузевих компетентностей НУШ. Навести приклади ключових і предметних компетентностей з курсу «Я досліджую світ».

4. Трансформувати одну з розробок уроку, виконаного у традиційній формі, проєкт уроку у технології діяльнісного підходу.

5. Користуючись підручниками різних авторів, навести приклади завдань дослідницького характеру, як от: дослідження – розпізнавання, дослідження – спостереження, дослідження – пошук. Навести приклади методів та прийомів, за допомогою яких здійснюється реалізація діяльнісного підходу у курсі «Я досліджую світ».

6. Обґрунтувати переваги та недоліки групової роботи. Скласти правила роботи в групах. Розробити структуру та макет портфоліо для учнів.

7. Розробити орієнтовну тематику інформаційних проєктів для 1–4 класів з курсу «Я досліджую світ». Розробити навчальний план і презентацію проєкту з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь, тема за вибором студента).

8. Скласти проєкт уроку з використанням елементів ігрової діяльності. Розробити технологію введення гри в навчальний процес, беручи до уваги таке:

– місце гри у структурі уроку (на якому етапі проводиться – повторення вивченого, вивчення нового матеріалу, закріплення);

– освітня мета ігрової діяльності (мета вчителя), ігрова мета школярів;

– вид гри (за дидактичним навантаженням і формою проведення);

– склад учасників, розподіл на команди, розподіл;

– ролей;

– хід гри, можлива корекція з боку педагога;

– обговорення результатів, оцінювання (хто оцінює, участь у цьому вчителя).

9. Розробити фрагмент уроку, який включає проведення досліду (для 1, 2, 3, 4 класів).

10. Скласти перелік навчальних тем інтегрованого курсу «Я досліджую світ», до яких дидактично виправданим є застосування технології «лепбук». Виготовити лепбук (природнича освітня галузь, тема за вибором студента).

11. Розробити конспект уроку з курсу «Я досліджую світ» із застосуванням методики сторітелінгу.

12. Проаналізувати підручники з курсу «Я досліджую світ» різних авторів, вибрати завдання на моделювання (по п’ять з кожного підручника), інтерактивних технологій навчання (два конспекти на теми за вибором студента).

ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Розробити презентацію «Наскрізні вміння як підстава для інтеграції освітніх галузей».

2. Написати есе на тему: «Використання технології особистісно-діяльнісного підходу навчання в розвитку ключових компетентностей і наскрізних умінь молодших школярів на уроках «Я досліджую світ»».

3. Розробити презентацію «Особливості конструювання інтегрованого освітнього процесу: на прикладі навчального предмету «ЯДС».

4. Порівняльна характеристика інтегрованого навчання та навчання з міжпредметними зв'язками (діаграма Венна).

5. Розробити презентацію «Інформаційно-освітнє середовище навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

6. Розробка вправ на тему: «Особливості застосування методів і прийомів організації процесу навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Інноваційні методи і технології, передбачені концепцією сталого розвитку».

7. Написати есе на тему: «Форми реалізації міжпредметної інтеграції в курсі «Я досліджую світ». Форми (види) нетрадиційних інтегрованих уроків».

8. Написати есе на тему «Наскрізні змістові лінії як соціально значущі надпредметні теми, їх роль у формуванні у молодших школярів загальних уявлень про суспільство, розвитку здатності застосовувати знання в різних ситуаціях».

9. Написати есе на тему «Реалізація НЗЛ у курсі: шляхи, форми та методи роботи» (на прикладі засвоєння змісту матеріалу за освітніми програми О. Савченко, Р. Шияна).

10. Розробити презентацію «Трансверсальні уміння й навички у структурі професійної компетентності майбутнього вчителя, зорієнтованого на навчання молодших школярів інтегрованого курсу «Я досліджую світ»».

Критерії оцінювання індивідуальних завдань: самостійність, оригінальність, креативність, новизна роботи та усний захист.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Глобальні виклики і пріоритети освіти XXI століття.
2. Зміна ролі школи у житті дитини.
3. Головні завдання і принципи НУШ.
4. Компетентнісний підхід як засіб досягнення освітніх завдань початкової школи.
5. Сутність і зміст поняття «інтеграція».
6. Місце інтеграції в початковій школі.
7. Види інтеграції в НУШ.
8. Інтеграція навчальних предметів як засіб формування у молодших школярів цілісності сприйняття світу.
9. Ключові ідеї інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
10. Зміст і місце інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у Державному стандарті початкової освіти.
11. Мета і завдання вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
12. Ключові компетентності та їх реалізація в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».
13. Формування предметних компетентностей як сукупності знань, умінь, навичок з інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
14. Методичні особливості організації та проведення занять з інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
15. Скласти порівняльний аналіз інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у типових освітніх програмах НУШ 1 (за редакцією О.Я. Савченко) та НУШ 2 (за редакцією Р.Б. Шияна).
16. Особливості змістового забезпечення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
17. Діяльнісний підхід в умовах реалізації Нової української школи.
18. Ігрові та діяльнісні методи в початковій школі. Модель діяльнісного підходу у початковій школі.
19. Концепція «LEGO Foundation» щодо діяльнісного підходу.

20. Включення учнів у практику виконання завдань дослідницького характеру.

21. Реалізація змісту різних освітній галузей в інтегрованого курсі «Я досліджую світ».

22. Застосування діяльнісного підходу – основа навчального курсу «Я досліджую світ».

23. Засоби мотивації до навчання в курсі «Я досліджую світ».

24. Місце і завдання групової роботи на уроці.

25. Склад груп і місце їх розташування.

26. Принципи формування груп.

27. Види групового навчання.

28. Організація групової роботи в умовах дистанційного навчання.

29. Дослідницький метод у процесі пізнання навколишнього світу.

30. Особливості та методика проведення спостережень учнями початкових класів.

31. Досліди. Вимоги та етапи проведення дослідів.

32. Застосування проєктного методу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

33. Сутність проєктної діяльності. Види проєктів. Мета навчальних проєктів. Правила організації проєктної діяльності.

34. Роль батьків у проєктній діяльності**.**

35. Лепбук як засіб формування дослідницьких умінь в курсі «Я досліджую світ».

36. Види лепбуків. Структура лепбука.

37. Застосування сучасної методики сторітелінгу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Види сторітелінгів.

38. Структура сторітелінгу. Послідовність створення історії. Відмінність сторітелінгу від звичайного тексту.

39. Інтерактивне навчання. Класифікація інтерактивних методів навчання. Принципи інтерактивного навчання.

40. Інтерактивні технології навчання у початковій школі.

41. Структура уроку з використання інтерактивних технологій навчання.

42. Сучасний урок як виклик часу.

43. Особливості викладання інтегрованого курсу «ЯДС».

44. Особливості та роль екскурсій у пізнанні навколишнього світу інтегрованого курсу «ЯДС».

45. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

46. Інструменти забезпечення інклюзивного навчання у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточна успішність студентів перевіряється шляхом підготовки індивідуального завдання, самостійної роботи, співбесіди з лектором. Формою підсумкового контролю є **залік.**

Самостійна робота передбачає виконання 30 тестових завдань (закритої форми із запропонованими відповідями), кожне з яких оцінюється одним балом.

Співбесіда з лектором (40 б.) проводиться у кінці семестру за наперед оголошеним розкладом.

Критерії оцінювання індивідуального завдання (30 б.)

№	Аспект роботи	Бали (max)
1.	Самостійність	10
2.	Оригінальність, креативність та новизна роботи	10
3.	Захист індивідуального завдання	10

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Поточний контроль (100 балів)
Індивідуальне навчально-дослідне навчання – 30 б.
Самостійна робота – 30 б.
Співбесіда з лектором – 40 б.

Семестрова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи.

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном № 2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою [24].

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Аркадєва А.В. Дослідницька діяльність молодших школярів. *Початкова школа.* 2005. № 2. С. 34–38.

2. Азімов А. STEM-освіта – шлях до майбутнього. *Управління школою*. 2017. № 34–36. С. 40–44.

3. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах. Київ : Веселка, 1998. 334 с.

4. Бондар В.І. Дидактика. Київ : Либідь, 2005. 264 с.

5. Бахарєва Л.М. Інтеграція навчальних занять у початковій школі. *Початкова школа.* 2011. № 8. С. 48–51.

6. Василенко Н.В. Компетентнісний підхід в освіті: реалізація теорії та практики. Харків : Основа, 2017. 178 с.

7. Василенко Н.В. Нова українська школа: методичний консиліум. *Управління освітою*. 2018. № 7–9. С. 24–32.

8. Гільберт Т., Тарнавська С. Організація освітнього процесу в І класі засобами інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Початкова школа*. 2018. № 8. С. 36–43.

9. Гончаренко С.У., Козловська І.М. Теоретичні основи дидактичної інтеграції. *Педагогіка і психологія*. 2007. № 2. С. 9–18.

10. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 351 с.

11. Іванчук М.Г. Основи технології інтегрованого навчання в початковій школі : навч.-метод. посіб. Чернівці : Рута, 2001. С. 94–97.

12. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / упоряд. Стребна О.В., Соценко А.О. Харків : Вид. група «Основа», 2005. 176 с.

13. Калошин В., Гоменюк Д. У чому причини успіху шкільної освіти Фінляндії? *Управління школою.* 2018. № 7–9. С. 2–11.

14. Крамаренко А. Мандруємо навколо світу. *Учитель початкової школи.* 2018. № 7. С. 8–11.

15. Климко Л.В. Розбудова регіональної мережі громадсько-активних шкіл за умов освітніх змін. *Управління школою.* 2018. № 13–15. С. 20–24.

16. Ковальова В. Розвиток творчої особистості молодшого школяра в умовах компетентнісно орієнтованої освіти. *Початкова школа.* 2018. № 2. С. 1–3.

17. Нікулочкіна О. Урок XXI століття: обласний конкурс педагогічної майстерності. *Учитель початкової школи*. 2017. № 1. С. 3–7.

18. Пляцок А.О., Олійник В.В. Використання технології «лепбук в роботі з дошкільниками : навч.-метод. посіб. Вінниця : КУ «ММК», 2017. 45 с.

19. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи* : Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В. Овчарук. Київ : «К.І.С.», 2014. С. 8.

20. Підласий І.П. Живий урок. Харків : Основа, 2017. 128 с.

21. Пометун О.І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / за ред. О.І. Пометун. Київ : Видавництво А.С.К., 2014. 192 с.

22. Ранкові зустрічі І клас / авт.-упор. Н.Ю. Бабіченко та ін. Харків : Основа, 2018. 143 с.

23. Раєвська І.М. Організація дослідницької діяльності молодших школярів : методичні рекомендації. Херсон : РІПО, 2009. 80 с.

24. Робінсон Кен. Освіта проти таланту / пер. з англ. Київ, 2017. 415 с.

25. Робоча програма навчальної дисципліни «Інтегроване вивчення предметів у початковій школі». 2022. 14 с.

26. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. Київ : Абрис, 1997. 432 с.

27. Савченко О.Я. Сучасний урок в початкових класах. Київ : Магістр – S, 2007. 256 с.

28. Савченко О.Я. Закон України «Про освіту». Коментар у контексті проблем реформування початкової освіти. *Початкова школа*. 2018. № 1. С. 1–4.

29. Сухомлинський В.О. Сто порад учителеві. Київ : Радянська школа, 1975. 310 с.

30. Химинець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2008. 344 с.

31. Чубовська Н. Ігрові технології навчання. *Освіта. Технікуми. Коледжі*. 2007. № 2 (17). С. 46–48.

32. Я досліджую світ : підручники інтегрованого курсу для 1–4 класів закладів загальної середньої освіти : у 2-х ч. / Андрусенко І.В., Котелянець Н.В., Агєєва О.В. Київ : Грамота, 2018.

33. Я досліджую світ : підручники інтегрованого курсу для 1–4 класів закладів загальної середньої освіти : у 2-х ч. / О.В. Волощенко, О.П. Козак, Г.С. Остапенко. Київ : Світич, 2019.

Допоміжні:

34. Лорман Т. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі : практ. посіб. / пер. з англ. Т. Клекота. Київ : СПД-ФО Парашин І.С., 2010. 296 с.

35. Навички заради здоров'я. Навчання здоровому способу життя на засадах розвитку навичок: важливий компонент школи, дружньої до дитини, школи, що підтримує здоров'я. ВООЗ. Київ, 2004.

36. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. N 988-р.

37. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Available at: Cooperative Learning Seating Options. *Teaching resources*. URL: http://www.lauracandler.com/strategies/seating.php.

38. Evidence and rights based planning & support tool for SRHR / HIV Prevention Interventions for Young People.

39. Reimagining Life Skills and Citizenship Education in the Middle East and North Africa. A FourDimensional and Systems Approach to 21st Century Skills. Conceptual and Programmatic Framework. Executive summary. United Nations Children's Fund.

Інтернет-ресурси

40. Большакова І., Пристінська М. Інтегроване навчання: тематичний та діяльнісний підходи. НВК «НОВОПЕЧЕРСЬКА ШКОЛА». URL: https://www.youtube.com/watch?v=f2kvqQdQp54

41. Всеукраїнський портал «Початкове навчання»: URL: www.nachalka.com.ua.

42. Гра по-новому, навчання по-іншому : метод. посіб. / упоряд. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: http://nus.org.ua/news/mon-opublikuvalo-posibnyky-z-vykorystannya-lego-u-pochatkovij-shkoli/

43. Державний стандарт початкової освіти. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5a8/de2/5e1/5a8de25e1504c877583228

44. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова: http://www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)

45. Електронні підручники для Нової української школи. URL: https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/810

46. Закон України «Про вищу освіту». URL: http://zakon0.rada.gov.ua

47. Закон України «Про освіту». URL: http://zakon5.rada.gov.ua.

48. Коберник І., Топол В. Оцінювання по-новому: як закордонний досвід оцінювання в початкових класах можна використати в Україні. URL: http://nus.org.ua/articles/otsinyuvannya-po-novomu-yak-zakordonne-otsinyuvannya-v-pochatkovyh-klasah-mozhna-vykorystaty-v-ukrayini/

49. Концепція Нової української школи. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf

50. Топол В. Як по-новому оцінюватимуть учнів перших класів http://nus.org.ua/articles/yak-po-novomu-otsinyuvatymut-uchniv-pershyh-klasiv/

51. Типові освітні програми для 1–2 класів НУШ. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1klas/2019/11/1-2-dodatki

52. Шість цеглинок в освітньому просторі школи : метод. посіб. / упоряд. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 32 с. URL: http://nus.org.ua/news/mon-opublikuvalo-posibnyky-z-vykorystannya-lego-u- pochatkovij-shkoli/

Електронне навчально-методичне видання

Леся Колток, Лілія Стахів,
Марія Сторонська

ІНТЕГРОВАНЕ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Редактор
Ірина Невмержицька

Технічний редактор
Лужецька Ольга

Коректор
Артимко Ірина

Здано до набору 04.05.2023 р. Формат 60х90/16. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 5,000. Зам. 28.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. (Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від 01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, к. 31.